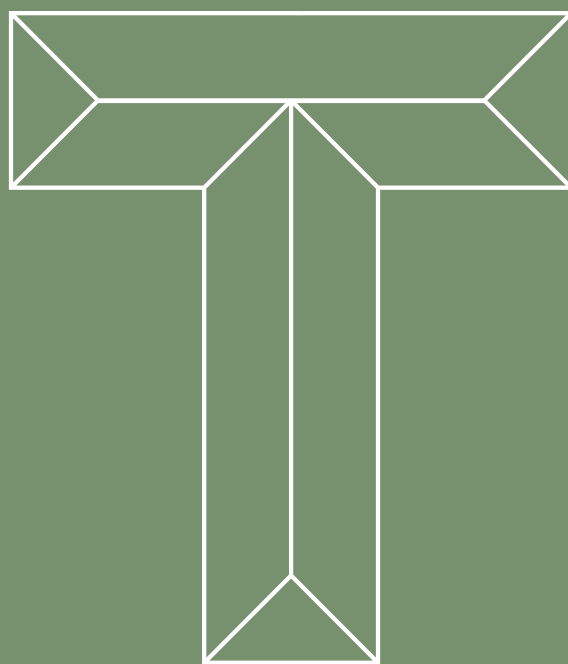
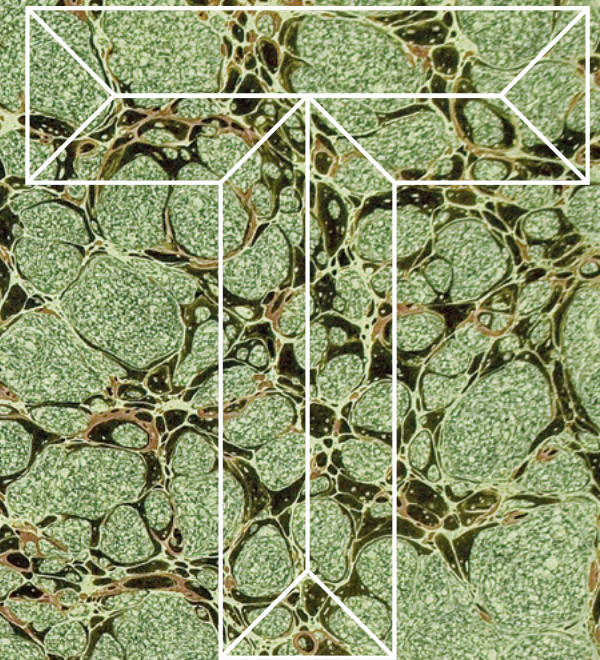


TEYTLERS



TEYLER



JAARVERSLAG 2017

MUSEUM VAN DE VERWONDERING



INLEIDING / INTRODUCTION

Teylers Museum is vernoemd naar Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778), een rijke Haarlemse zijdefabrikant en bankier. Als man van zijn tijd hing hij de idealen van de Verlichting aan. Hij had grote belangstelling voor kunst en wetenschap, omdat zij de samenleving verrijken. In zijn testament bepaalde hij dat zijn vermogen moest worden ondergebracht in een stichting die zijn idealen zou voortzetten.

De Ovale Zaal van Teylers Museum opende in 1784 haar deuren voor het publiek als kennisinstituut voor eigentijdse kunst en wetenschap. Uitzonderlijk was dat Teylers Museum gesticht werd door en voor burgers zonder bemoeienis van Kerk of Staat in een stad zonder universiteit.

Experimenten met instrumenten en onderzoek naar fossielen en gesteenten, speciaal aangekocht voor dit doel, waren de basis voor het opdoen van nieuwe kennis. Door het geven van demonstraties en lezingen werd de opgedane kennis verspreid in binnen- en buitenland. De eigentijdse kunst werd gestimuleerd met het aankopen van tekeningen en schilderijen van levende kunstenaars en werk van de beroemdste oude meesters.

In de loop van de 19de en 20ste eeuw werden nieuwe ruimten aan de Ovale Zaal toegevoegd voor alle activiteiten en om de groeiende collecties te bergen. Tegelijk werden de bestaande zalen met hun inrichting niet veranderd. Voor hedendaagse bezoekers is het alsof zij terug in de tijd stappen.

Collecties en gebouw vormen samen een unieke erfenis uit de Verlichting. Met deze erfenis kunnen we vragen van nu duiden en vanuit het heden terugkijken naar het verleden. Kunst en kennis zijn hier aan elkaar gesmeed: Teylers Museum is Michelangelo én Einstein.

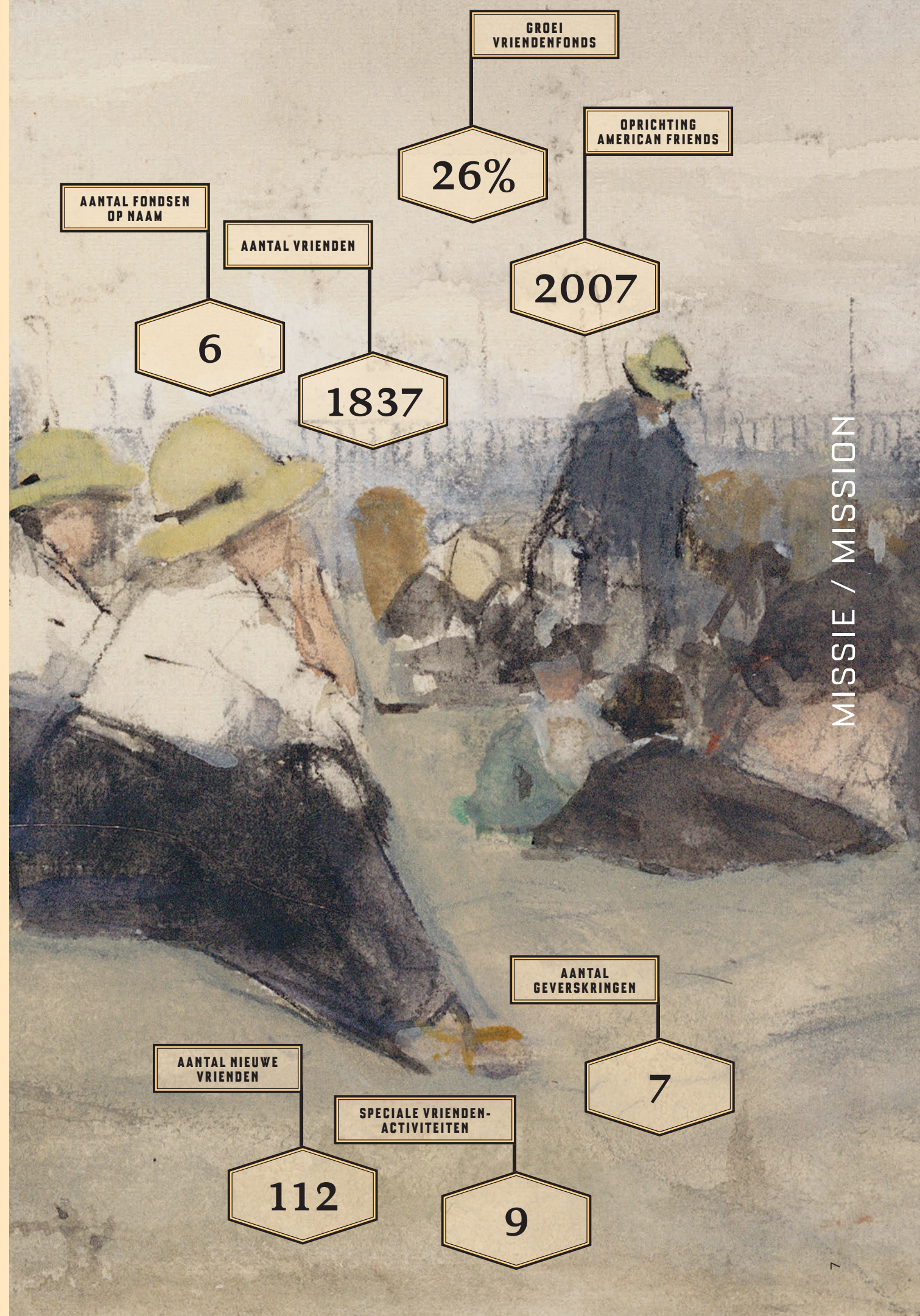
Teylers Museum is named after Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778) a wealthy silk manufacturer and banker from Haarlem. In tune with the Zeitgeist, he espoused the ideals of the Enlightenment. He took a great interest in the arts and sciences, which he valued for their capacity to enrich society. In his will he instructed that his fortune should be used to establish a foundation that would promote his ideals.

In 1784, the Oval Room of Teylers Museum opened to the public as a knowledge institute for contemporary art and science. It was quite exceptional for the time that Teylers Museum was founded by and for the inhabitants of Haarlem, without any involvement of the Church or State, in a city without a university.

Experiments with instruments and research on fossils and minerals purchased for this specific goal served as the basis for generating new knowledge. This new knowledge was then disseminated at home and abroad in demonstrations and lectures. Aside from buying work by the most famous Old Masters, Teylers also promoted contemporary art by purchasing drawings and paintings by living artists.

To house the growing collections and to accommodate all the museum's activities, new galleries were added to the Oval Room during the nineteenth and twentieth centuries. But no changes were made to the existing rooms or their fittings. For modern visitors, it is like stepping back in time.

The collections and the building together constitute a unique part of Enlightenment heritage. This heritage enables us to look back at the past as well as helping us to address the questions of our own time. Art and science are forged into one whole here: Teylers Museum is both Michelangelo and Einstein.



MISSIE

Teylers Museum wil de hedendaagse belangstelling voor kunst en kennis activeren vanuit zijn unieke erfenis uit de Verlichting.

Deze erfenis omvat naast uitzonderlijke collecties, een authentiek monumentaal gebouw en een rijke geschiedenis, ook een manier van denken die zich kenmerkt door een drang naar vernieuwing en ontdekking en het delen van kennis om de wereld te verbeteren.

MISSION

Teylers Museum seeks to excite the public's interest in art and knowledge by drawing on its unique heritage from the Enlightenment.

Aside from its remarkable collections, this heritage also includes an authentic monumental building, a rich history, and a mindset characterised by the pursuit of renewal and discovery and a desire to share knowledge as a way of improving the world.



8	VOORWOORD / PREFACE
12	SUBSIDIENTEN EN BEGUNSTIGERS
14	VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

32	FINANCIEEL VERSLAG
34	TOELICHTING OP DE JAARREKENING
36	LASTEN EN BATEN
38	SAMENVATTING JAARREKENING

40	2017 IN BEELD
53	WERKZAAMHEDEN LORENTZ LAB

16	PUBLIEK
18	BEZOEKERS
22	TENTOONSTELLINGEN
26	ONLINE
28	EDUCATIE

57	BIJLAGEN
58	AANWINSTEN
61	BRUIKLENEN
64	STICHTINGEN
72	BEELDREGISTER

Met recht en rede kunnen we 2017 een jaar van diepte-investeringen noemen. Na enkele jaren van voorbereiding opende Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander op 17 mei het volledig gerestaureerde Lorentz Lab. Dit laboratorium was tot in de twintigste eeuw in gebruik voor natuurkundige proeven, maar werd daarna ontmanteld vanwege grote financiële problemen. Na zo'n 150 jaar kwam er een einde aan Teylers Museum als onderzoeksinstituut. Gelukkig bleef het museale deel wél bewaard, mede dankzij de structurele bijdragen van de rijksoverheid.

Toch bleef er iets wringen. Er ontbrak nog een essentieel onderdeel van het verhaal over Teylers Museum: de verklaring waaróm het museum is zoals het is, zaal na zaal met kasten vol objecten die ooit het onderwerp van studie waren. Het spannende verhaal over hun cruciale rol in het wetenschappelijk onderzoek of in het stimuleren van het kunstklimaat raakte in de vergetelheid. Bij het duiden van de grote historische betekenis van ons museum voor het brede publiek is juist dát verhaal essentieel.

Vol enthousiasme zijn we begonnen met deze nieuwe koers, die we Het Grote Verhaal van Teyler hebben genoemd. Dit project behelst bouwkundige werkzaamheden, inhoudelijke aanpassingen en een gewijzigde publieksbenadering. Het eindresultaat zal zijn dat het publiek een goed beeld krijgt van de indrukwekkende erfenis die Pieter Teyler naliet en van de waarde die deze erfenis nog steeds voor ons heeft.

De heropening van het Lorentz Lab vormt een belangrijk onderdeel van dit plan. Hier komt het verhaal over elektriciteit tot leven, een energiebron die Teyler-onderzoekers bleef fascineren. In samenwerking met docenten natuurkunde, universiteiten, theatermakers- en producenten is er een uniek project ontstaan dat zich in een grote populariteit mag verheugen. Deze droom konden we realiseren dankzij de royale bijdragen van heel veel fondsen en particulieren. Allen zijn we bijzonder dankbaar voor het vertrouwen dat zij ons gaven om het project volgens planning en binnen budget te realiseren. Hun namen staan voorin dit verslag vermeld.

Ondertussen bleef het andere museale werk gewoon doorgaan. Met twee grote buitenlandse partnernusea organiseerden we in 2017 belangrijke tentoonstellingen. In februari opende *Watteau*, de eerste overzichtstentoonstelling ooit in Nederland van deze artist's artist, georganiseerd in samenwerking met het Städel Museum in Frankfurt. Prachtige tekeningen en schilderijen uit vele collecties toonden zijn baanbrekende werk dat grote invloed had op latere kunstenaars in de achttiende eeuw. In juli opende *Alles elektrisch*, gemaakt in samenwerking met de Wellcome Collection in Londen en het Museum of Science and Industry in Manchester. Deze presentatie toonde hoe wij langzamerhand electriciteit gingen beheersen totdat het tegenwoordig ons leven is gaan beheersen. Site specific werk, gemaakt door kunstenaars uit Frankrijk, de Verenigde Staten en Ierland onderstreepte deze afhankelijkheid. In het najaar zorgde een presentatie van de vrolijke tekeningen van Sieb Posthuma in het Prentenkabinet voor extra veel bezoek.

Het aantal bezoekers in 2017 was bijna 127.000, ruimschoots boven de prognose van 115.000. Publieksonderzoek wees uit dat het aantal bezoekers dat voor de eerste keer kwam steeg van de gebruikelijke 30% naar ruim 40%. Via de digitale media bereikten we in totaal bijna een half miljoen mensen. Voor het eerst werd de magische grens van meer dan een kwart miljoen twitteraars overschreden met één berichtje over een ets van Rembrandt.

Op wetenschappelijk en inhoudelijk gebied vonden er eveneens belangrijke gebeurtenissen plaats. Opzienbarend was de ontdekking van twee Duitse paleontologen dat ons topstuk, de *Archaeopteryx*, een nog ouder soort oervogel bleek te zijn, die door hen *Ostromia* is gedoopt. Buiten China is tot nu toe nergens ter wereld een oudere oervogel gevonden. Oud-conservator Bert Sliggers verdedigde in 2017 zijn belangrijke dissertatie over de herkomst van de collectie mineralen in het museum aan de Universiteit

Leiden. Hij vond een schat aan nieuwe gegevens, die als basis kunnen dienen voor nieuwe beschrijvingen.

In april vond in het museum een internationaal symposium plaats, getiteld *Teylers Museum and (the loss of) the encyclopaedic ideal*. Naar verwachting zal de symposiumbundel nog in 2018 worden gepubliceerd, ter gelegenheid van het 240-jarig jubileum van Teylers Stichting.

Gelukkig was 2017 een rijk jaar voor aanwinsten, mede dankzij schenkingen van een groot aantal particulieren en fondsen. Daaronder zijn belangrijke werken op papier van de zestiende tot en met de ééentwintigste eeuw en enkele schilderijen uit de negentiende eeuw, die de wanden van de Schilderijenzalen sieren. Alle nieuwe aanwinsten zijn meteen opgenomen in het collectiebestand op de website, die ruim 50.000 voorwerpen omvat. In de bijlage is een volledig overzicht terug te vinden.

Na het inregelen van het Lorentz Lab gingen we voortvarend aan de slag met de volgende projecten. Naast de reguliere activiteiten, zoals tentoonstellingen, zijn dit activiteiten in het kader van het Grote Verhaal van Teyler. Het betreft inhoudelijke aanpassingen, zoals een nieuwe bezoekersgids, filmpjes, de audiotour, maar ook ons laatste grote bouwkundige project: de restauratie en openstelling van het huis van Teyler zelf, dat aan het museum vastzit of juist gezegd: het museum zit vast aan het huis.

Dit huis vormt een essentieel onderdeel van het uitzonderlijke verhaal over Teylers Museum. Daar willen we het verhaal vertellen over Teylers gedachtegoed uit de tijd van de Verlichting, zijn geloofsovertuiging en zijn grote filantropische insteek. Onze samenleving is gebaseerd op de ideeën, die toen geboren werden en die hebben nog niets aan actualiteit ingeboet. Daarom zullen er vragen aan de orde komen als 'Wat zou Teyler nu doen?' En 'wat zou u als bezoeker doen wanneer u zoveel geld had?' Delen van het huis behoren tot de best bewaarde historische interieurs van Nederland en dienen daarom grondig gerestaureerd te worden. Voor dit project is veel geld nodig. Gelukkig zijn er veel zeer betrokken mensen die ons vol energie helpen de benodigde fondsen bij elkaar te brengen. Dankzij alle creativiteit en bevlogenheid van de collega's, de besturen, de vrienden, fondsen, sponsors en échte mecenasen heb ik er het volste vertrouwen in dat we over enkele jaren opnieuw een feestelijke opening kunnen vieren die bijdraagt aan de verdere verspreiding van het verhaal over de unieke betekenis van Teylers Museum.

Marjan Scharloo

Directeur



We have good reason to call 2017 a year of in-depth investment. After several years of preparation, the fully restored Lorentz Lab was opened on 17 May by His Majesty King Willem-Alexander. Until the early 20th century this laboratory was still being used for scientific experiments, but it eventually had to be dismantled in the face of major financial problems. This brought to an end 150 years of history during which Teylers Museum had functioned as a research institute. Most fortunately, however, its role as a museum was preserved, partly thanks to structural support from the national government.

Even so, something felt wrong. An essential part of the story of Teylers Museum was missing: the explanation of why the museum became what it is: one room after another with cabinets full of objects that were once used for purposes of study. The fascinating story of the crucial role they played in scientific research, and also in fostering a more convivial climate for art, was starting to fade into oblivion. In explaining the great historical significance of our museum to the general public, that part of the story is absolutely essential.

We enthusiastically embarked on a course to remedy this gap, which we called The Great Teyler Story. This project includes construction work, changes in emphasis, and a new approach to the public. The end result will be that the public has a good picture of Pieter Teyler's impressive legacy and of the enduring value of this legacy for us today.

The reopening of the Lorentz Lab is an important part of this plan. Its refurbishment brings to life the story of electricity, an energy source that constantly fascinated researchers at Teyler's. In a partnership involving physics teachers, universities, and theatre directors and producers, we have created a unique project, which has already become enormously popular. We were able to fulfil this dream thanks to generous donations from a great many funds and private individuals. We are immensely grateful to them all for the faith they had in us to complete the project as planned and within the stated budget. Their names are listed at the beginning of this report.

In the meantime, the rest of the museum work went on as usual. We mounted important exhibitions in 2017, involving collaboration with two major foreign partner museums. The first of these shows opened in February: *Watteau*, the first retrospective exhibition ever to be held in the Netherlands of this 'artist's artist', organised in collaboration with the Städel Museum in Frankfurt. Superb drawings and paintings from many collections displayed his ground-breaking work, which greatly influenced later artists in the 18th century. July saw the opening of *Electricity: The Spark of Life*, devised in partnership with the Wellcome Collection in London and the Museum of Science and Industry in Manchester. This exhibition showed how we gradually learned how to control electricity, until today we can say that it has come to control our own lives. Site-specific work, produced by artists from France, the United States, and Ireland, emphasised this dependency. In the autumn, a presentation of the cheerful drawings of Sieb Posthuma in the Print Room caused a big spike in visitor numbers.

Overall visitor numbers in 2017 came to almost 127,000, well over the prognosis of 115,000. A survey revealed a rise in the proportion of visitors who were coming for the first time: from the customary 30% to well over 40%. Through digital media we reached almost half a million people. For the first time we surpassed the magical number of a quarter of a million views on Twitter with a single tweet on an etching by Rembrandt.

There were also important events of a scientific and substantive kind. One was the remarkable discovery, made by two German palaeontologists, that the most prized element of our collection, the Archaeopteryx, is an even older prehistoric bird-like creature, which they have named *Ostromia*. No older avian-like fossil skeleton has been found anywhere in the world outside China. In 2017 our former curator Bert Sliggers gained his PhD from the University of Leiden on the strength of his major dissertation on the provenance of the museum's mineral collection. He discovered a treasure trove of new information, which can serve as the basis for new descriptions. In April an international symposium took place in the museum, entitled *Teylers Museum and (the loss of) the encyclopaedic ideal*. The proceedings of the symposium are expected to be published before the end of 2018, to mark the 240th anniversary of the establishment of the Teylers Foundation.

2017 was fortunately a rich year for acquisitions, partly thanks to donations from a large number of funds and private individuals. These include major works on paper, ranging from the 16th to the 21st century, as well as several 19th-century paintings, which have been hung in the picture galleries. All the new acquisitions were immediately added to the collection database on the website, which contains over 50,000 objects. A complete list of acquisitions is given in the appendix.

Once we had finished setting up the Lorentz Lab, we immediately moved on to our next projects. In addition to our regular activities, such as exhibitions, these include work relating to The Great Teyler Story, such as a new visitors' guide, video presentations, and the audio guide. They also include our last major construction project: the restoration and opening of Teyler's home, which is attached to the museum – or to put it more accurately, the museum is attached to his house!

This house is a crucial part of the remarkable story of Teylers Museum. In it, we plan to tell the story of Teyler's own ideas, from the Age of the Enlightenment, his beliefs, and his fervent commitment to philanthropy. Our society is based on the ideas that were conceived at that time and that have lost none of their validity in today's world. This means that questions will come up such as 'What would Teyler do today?' And 'What would you do, as a visitor, if you had that much money to bestow?' Parts of Teyler's home are among the best-preserved interiors in the Netherlands, and therefore require thorough restoration. This will be an extremely expensive project. Fortunately, there are many people who are highly committed to these plans and who are devoting their energy to raising the necessary funds. Thanks to all the creativity and passion of our staff, administrators, the museum's Friends, funds, sponsors, and other generous benefactors, I have every confidence that in a few years' time we will be able to celebrate another festive opening that will contribute to the further dissemination of the story of the unique importance of Teylers Museum.

Marjan Scharloo

Director

Subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Structurele begunstigers

Teylers Stichting
Teylers Museum Vrienden Fonds
American Friends of Teylers Museum

Hoofdbegunstiger

BankGiro Loterij

Ten behoeve van het Masterplan Pieter Teylers Huis

Pieter Teyler Kring
Fonds van wijlen dr. Jacobus van Zanten
Mr. Cornelis Roozenfonds
Provincie Noord-Holland
Stichting Monumentenbehoud Haarlem
en overige particulieren en instellingen

Ten behoeve van het Lorentz Lab

Lorentz Kring
Fonds de Haas
Gieskes Strijbis Fonds
Stichting TBI Fundatie
Mondriaan Fonds
Provincie Noord-Holland
Teylers Museum Vrienden Fonds
Teylers Stichting
Van Toorn Scholten Stichting
VSBfonds
en een fonds dat liever anoniem wil blijven

Ten behoeve van tentoonstellingen

Dorodarte
Fonds 21
Gemeente Haarlem
Mondriaan Fonds
Prins Bernhard Cultuurfonds
/ Anthonia Bloembergen Fonds
Stichting Niemeijer Fonds
Tavolozza Foundation
Turing Foundation
VSBfonds

Ten behoeve van educatieve projecten

De Nolte Stichting

Ten behoeve van de Jaap van der Veen / Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal

De heer J. van der Veen

Ten behoeve van de collecties

Brook Foundation
Koninklijk Nederlands Genootschap voor
Munt- en Penningkunde
Museum Enschedé
Stichting Jan Roëde

Stichting Roodenburg van Looy
Teylers Museum Vrienden Fonds / Fonds
Matthijs de Clercq
Teylers Museum Vrienden Fonds / Fonds Van
Regteren Altena – Loman
Vereniging Rembrandt / KOG-Vereniging
Rembrandt Fonds en Liente Dons Fonds

Mevrouw J.A. Bergema
De heer en mevrouw Bergen-van Nierop
De heer J.M. Boll
De heer M. de Clercq
De heer en mevrouw De Haan-van der Molen
De heer P. Hefting
De heer G. Hellegers
De heer en mevrouw Hendriks
De heer H.J. Hijmersma
De heer A.J. de Koning
De heer F.C. Lauwaars
De heer en mevrouw Van Lede-Quarles van Ufford
Mevrouw H. Mols-van Gool
Mevrouw S.E.M. Mörzer Bruyns-ter Kuile
De heer en mevrouw Mosler-Reiss
De heer A. Nieuwendam
De heer J. Ploos van Amstel
Mevrouw H. Reisma
De heer B. Spoorenberg
De heer Tetsuji Seta
De heer C. Teulings
Mevrouw prof. dr. I.M. Veldman
Mevrouw R. van Voorst van Beest
De heer H.J. Zuidervaart
en overige anonieme schenkers

Teylers Museum Vrienden Fonds

Pieter Teyler Kring

De heer en mevrouw Storm-Boender, de heer en
mevrouw Westerink-Heijmeijer, en twee anonieme
schenkers.

Lorentz Kring

De heer en mevrouw Van den Berg-Diamant, de
heer en mevrouw Van Diggelen, de heer Th. A.
Erb, de heer en mevrouw De Groot, de heer en
mevrouw Kroese-Duijsters, de heer en mevrouw
Lindenbergh-Sluis, de heer ir. F.C. Marckmann,
de heer en mevrouw Reesink-Kraal, de heer en
mevrouw Storm-Boender, de heer en mevrouw
Van Straalen-Sanderse, de heer en mevrouw
Vermeulen-Haanappel, de heer en mevrouw Veth-
Gomperts, de heer F. de Voogt, de heer en mevrouw
Van Wijk-van Ittersum.

Wybrand Hendriks Kring

De heer en mevrouw Teves-van Arkel.

Sterrenwachters

De heer en mevrouw Ankersmit-Taminiau, de heer ir. J.M. Baumann en
mevrouw E.M.H. Mesker, de heer en mevrouw Van Berckel-Smits van
Oyen, de heer en mevrouw Besnard-Ten Cate, de heer en mevrouw
Beyer-Lazonder, de heer en mevrouw Borghouts-de Wolf, de heer
en mevrouw Bredius-Terwindt, de heer D. Van den Broek, de heer
en mevrouw Cadée-Coenen, mevrouw J.B.M. Enschedé-Taets van
Amerongen van Renswoude, de heer en mevrouw Van Es-Smuling,
de heer en mevrouw Van Geen-Gratama, de heer en mevrouw De
Geus-de Laer Kronig, de heer drs. H.G. Gramberg, mevrouw P.A.T.
Hazen, de heer en mevrouw Heerkens Thijssen-Schölvinnck, de heer
en mevrouw Helmig, de heer en mevrouw Hendrix-Alessie, de heer
drs. J. Hennephof, de heer H. Heringa, de heer en mevrouw Heringa-
Brave, de heer en mevrouw Van Hoeken-Klinkenberg, de heer en
mevrouw Hubrecht-Van Bergen, de heer A. Hylkema, de heer prof. A.P.
IJzerman en mevr. drs. M. Pubben, de heer en mevrouw Korthouwer-
Broekkamp, de heer W.G.E. Kuyck, de heer en mevrouw Van der
Leij-Lokker, Stichting Loglijn, de heer en mevrouw Loudon, de heer
C.C. Moore, de heer en mevrouw Reijnders, Mevrouw A.M.H.G. van
Rijssel, de heer en mevrouw Rogaar-Burlage, de heer en mevrouw
Sanders-ten Holte, mevrouw drs. M. Scharloo, de heer en mevrouw
Van Straalen-Sanderse, de heer en mevrouw De Visser- Lubbers, de
heer en mevrouw Wagenaar-Bok, de heer en mevrouw Westerink-
Heijmeijer.

Bijzondere Vrienden

De heer en mevrouw Boersma-Hulshoff, de heer en mevrouw Ellis-
Adam, de heer en mevrouw Feiner-Valkier, de heer ir. A. Grooten, de
heer en mevrouw Hoogland-Snackers, de heer M.D.J.W.M. Karel, de
heer en mevrouw Korthals Altes, de heer J.H.A. Leemreize, de heer
en mevrouw Paardekooper, de heer en mevrouw Pas-Dignum, de
heer C.H.M. Peeperkorn, de heer A.A.J.M. Schaper, de heer ir. G.L.M.
van der Schrieck, de heer drs. J. Schröder, J. barones van Tuyll van
Serooskerken, de heer en mevrouw Verschuijl-van Aardenne, IMBEMA
Holland BV, Maarten Weldam Stichting, Munthandel Verschoor,
Schoonmaakbedrijf De Spiegel, Stichting Explanation Design.

Jaarlijks ontvangt het Teylers Museum Vrienden Fonds schenkingen
van particulieren en instellingen die anoniem wensen te blijven. Bij
dezen eert het museum alle schenkers.

De Raad is bijzonder verheugd dat na een zorgvuldige restauratie en inrichting het Lorentz Lab op 17 mei werd geopend door koning Willem Alexander. Dit Lab vormt een bijzonder waardevolle toevoeging aan het museumbezoek, zoals reeds gebleken is uit de enthousiaste reacties van het publiek. Het Lab is ook een belangrijke investering voor de toekomst, waarin de profiering als ‘must see’ bezienswaardigheid een belangrijk speerpunt is. De restauratie en inrichting van Pieter Teylers Huis is het laatste ambitieuze onderdeel van het bouwkundig masterplan dat de komende jaren wordt aangepakt. Om alle plannen uit te voeren is veel extra geld nodig, waarvoor iedereen die betrokken is bij het museum zich bijzonder inspant. De Raad heeft het volste vertrouwen in een voortvarende uitvoering van dit voor het museum zo belangrijke project.

Ondanks al het extra werk dat gemoeid was met de opening van de nieuwe vleugel gingen de andere museale bedrijfsprocessen gewoon door. De medewerkers van het museum verdienen een groot compliment voor de indrukwekkende prestaties die dit jaar zijn geleverd. Het aantal bezoekers kwam royaal uit boven de verwachtingen, voor scholieren werden weer prachtige programma’s samengesteld en er zijn fraaie aanwinsten verworven, om slechts enkele andere belangrijke zaken te noemen.

De Raad kwam in 2017 driemaal in vergadering bijeen. Conform de statuten stelde de Raad in maart de jaarrekening en het bestuursverslag van 2016 vast, in september volgden de halfjaarcijfers en in november werd de begroting voor 2018 vastgesteld. In de vergaderingen werd uitvoerig gesproken over de visie van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap op de hoogte van de financiële vergoeding van de instandhouding van de monumentale panden. Zoals eerder werd vastgesteld is deze vergoeding te laag om de panden op het vereiste niveau te kunnen onderhouden, waardoor het museum op termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daarom is het museum in beroep gegaan tegen het subsidiebesluit. Helaas heeft de rechter begin 2018 besloten de zaak niet-ontvankelijk te verklaren, ondanks het feit dat zowel het Ministerie als het Museum graag een uitspraak wilden. In 2018 wordt verder bekeken hoe met deze kwestie wordt omgegaan.

Bij elke vergadering hield een medewerker van het museum een presentatie. Michel Hommel toonde de nieuwe merkstrategie en begeleidde de leden van de Raad door het Lorentz Lab in inrichting in het voorjaar. Michiel Plomp vertelde in september over de voorbereidingen van de tentoonstelling over Leonardo da Vinci (2018) en Marijke Naber praatte de leden bij over de fondsenwerving in november.

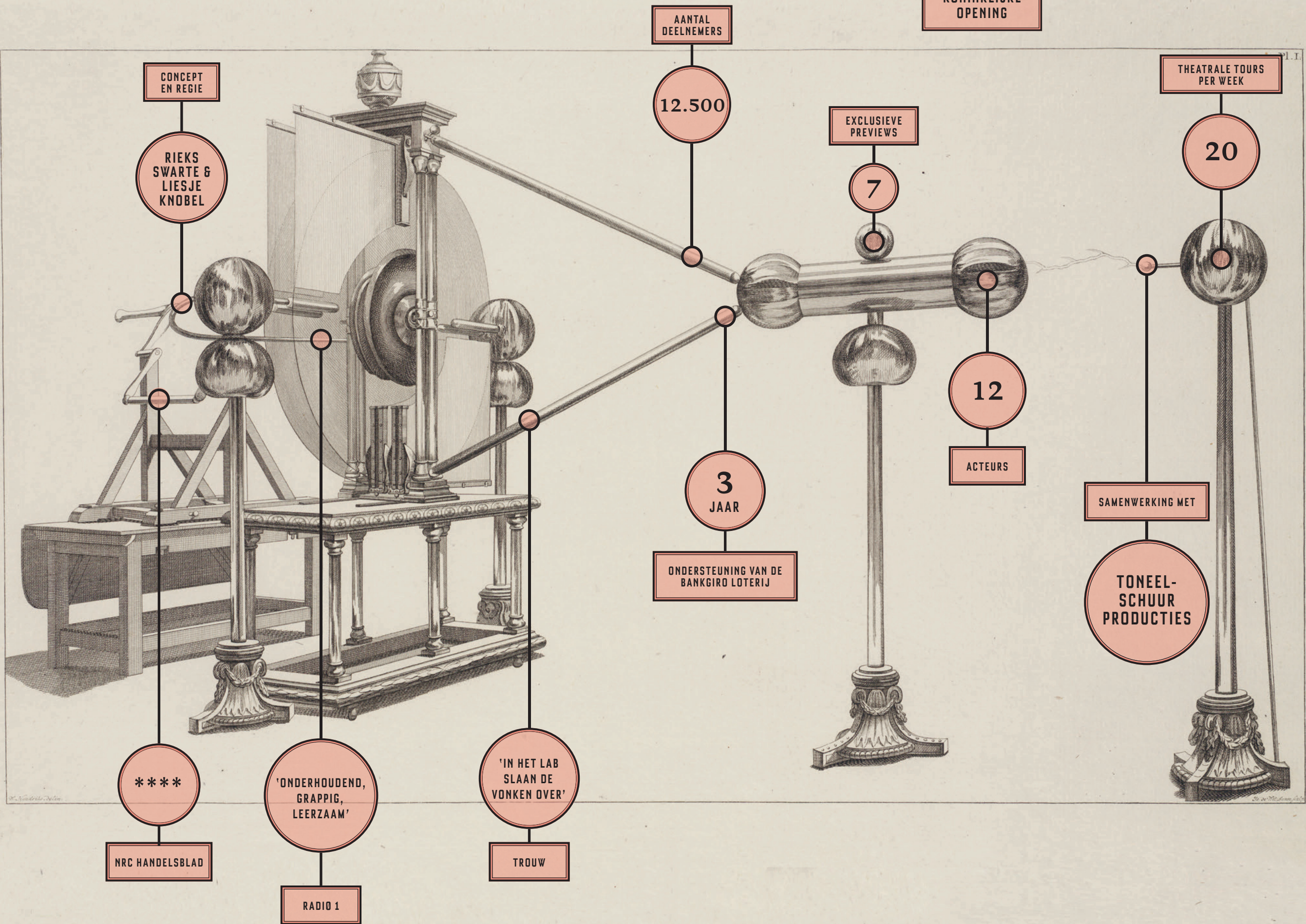
Naast de formele contacten tussen de bestuurder en de Raad vond er geregeld bilateraal overleg plaats tussen de bestuurder en de voorzitter. Bovendien is er overleg tussen de bestuurder en de verschillende leden van de Raad over uiteenlopende onderwerpen al naar gelang de functies en/of competenties. Zoals de CAO voorschrijft, vond in november het jaarlijkse gesprek plaats tussen de voorzitter van de Raad en de Ondernemingsraad van het museum, dat door beide partijen als belangrijk wordt ervaren.

In november werd de begroting voor 2018 vastgesteld en de tussentijdse controle van de accountant besproken. Conform de Code Cultural Governance evalueerde de Raad het besturingsmodel en het eigen functioneren. Daarbij werd stilgestaan bij de vraag hoe bepaalde risico’s in Teylers Museum zijn afgedekt door middel van adequaat functionerende ‘checks and balances’.

De leden van de Raad werken onbezoldigd en elk lid van de Raad brengt specifieke deskundigheid in aan kennis en expertise. In 2017 vonden er geen mutaties plaats in de samenstelling van de Raad. De uitvoerige statuten van de Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum en het aangescherpte reglement (2014) dragen bij tot een goed bestuur, tot een adequaat toezicht en tot transparante verantwoording. De negen aanbevelingen van de Code Cultural Governance worden zorgvuldig nageleefd.



DE LORENTZ FORMULE



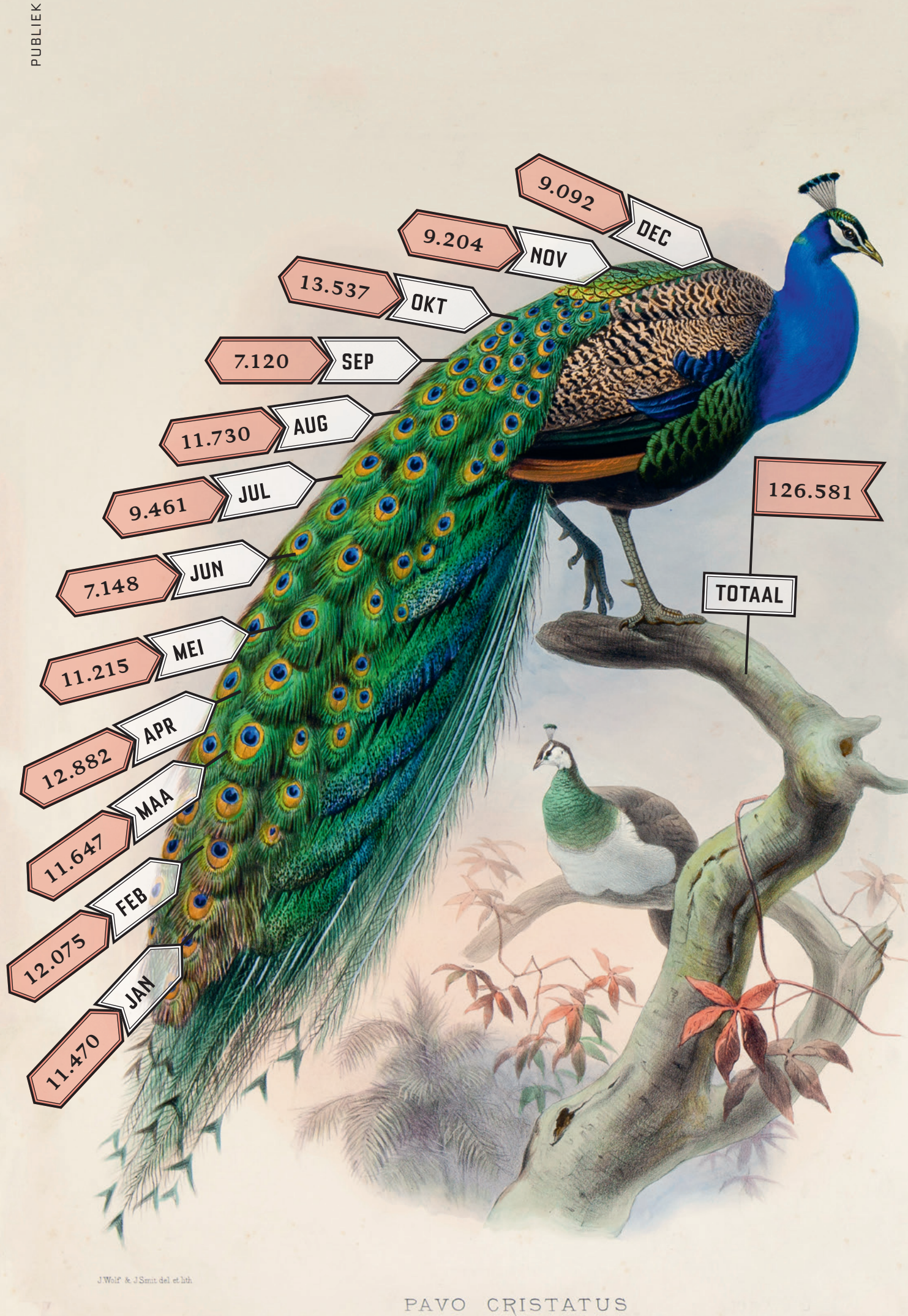
In 2017 bezochten 126.581 mensen Teylers Museum. Een groot deel daarvan was nieuw publiek: maar liefst 41% kwam voor de eerste keer. 94% van alle ondervraagden zou het museum aanbevelen en bijna 70% wil zeker terugkomen.

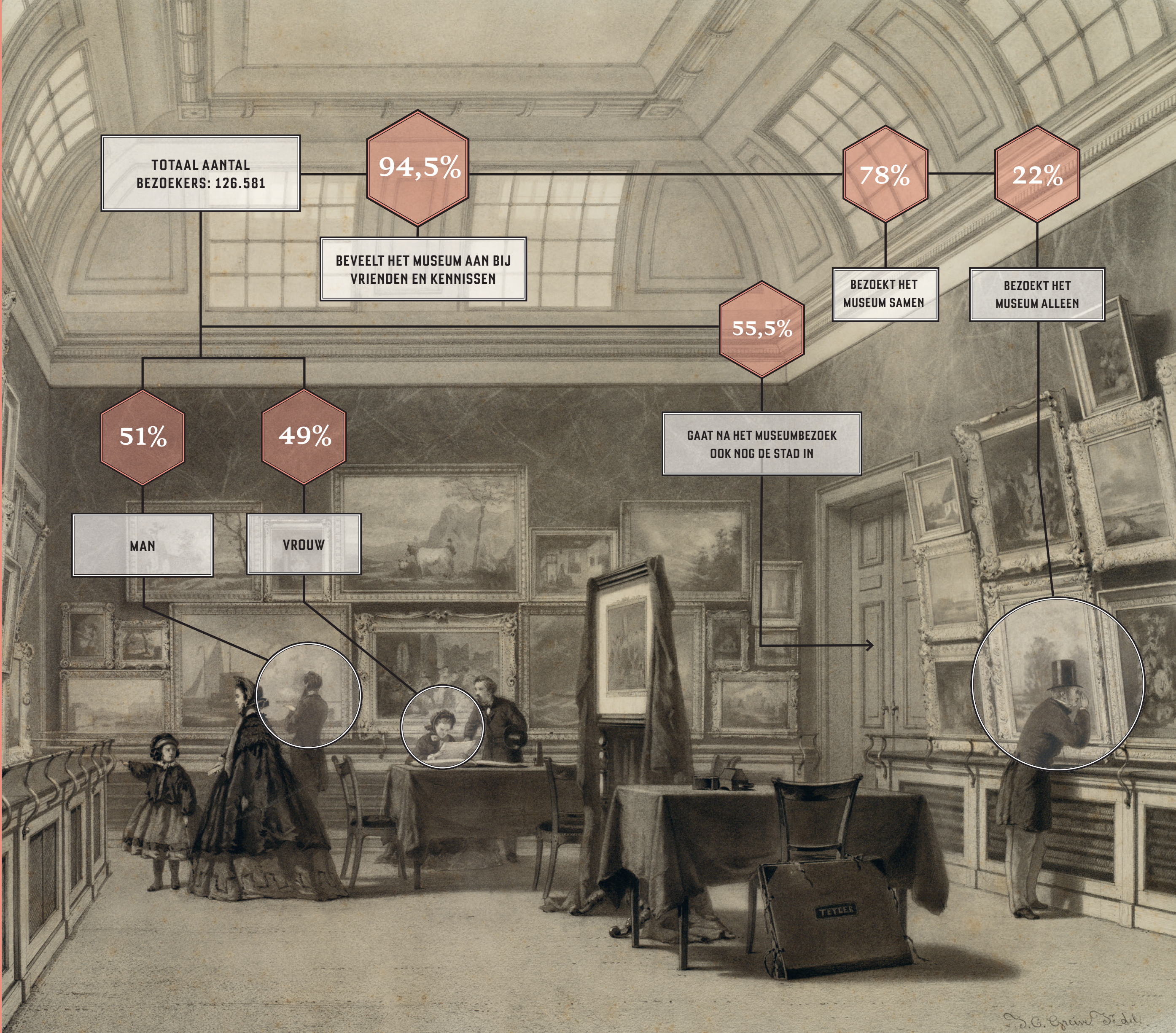
Naast de tentoonstellingen *Watteau* en *Alles elektrisch* trokken de werken van illustrator Sieb Posthuma in de intieme setting van het Prentenkabinet veel bezoek.

Het Lorentz Lab, dat een prachtige aanvulling is op de vaste presentatie, werd vanaf de opening in mei direct goed bezocht. Na de koninklijke opening op 17 mei beleefden 12.500 personen de theatrale tour *De Lorentz Formule*. Nog eens 1.500 mensen woonden een van de demonstraties bij van de replica van de Grote Elektriseermachine in de nieuwe vleugel tijdens de vakanties. Met de komst van het Lorentz Lab kunnen de verhalen van het museum veel beter verteld worden. Het Lorentz Lab is daarmee niet alleen goed voor het aantal bezoekers, maar vooral ook voor de kwaliteit van een bezoek aan het museum.

Net als andere jaren werd het museum hoog gewaardeerd. Het publiek beoordeelde het geheel van gebouwen en collecties met een dikke 8.

BEZOEKCIJFERS 2017





TOTAAL AANTAL
BEZOEKERS: 126.581

94,5%

BEVEELT HET MUSEUM AAN BIJ
VRIENDEN EN KENNISSEN

78%

BEZOEKT HET
MUSEUM SAMEN

22%

BEZOEKT HET
MUSEUM ALLEEN

55,5%

GAAT NA HET MUSEUMBEZOEK
OOK NOG DE STAD IN

51%

MAN

49%

VROUW



J.C. Geine D.d.

*‘Teylers Museum toont
ondubbeltzinnig aan dat de van
origine Vlaamse kunstenaar
meer was dan alleen de frivole
wegbereider van de rococo;
hij was eerst en vooral een
fabelachtig tekenaar’*

TELEGRAAF, 2 FEBRUARI 2017

Teylers Museum presenteerde in samenwerking met het Städel Museum in Frankfurt sinds 1935 de eerste grote Nederlandse tentoonstelling van de kunstenaar Jean Antoine Watteau (1684-1721). De collecties van beide musea vulden elkaar prachtig aan. De verzamelingen werden verrijkt met belangrijke werken uit particuliere en museale collecties uit Parijs, Madrid, Londen, Berlijn en veel andere plaatsen in Europa.

Bij het bezoeken van de tentoonstelling *Watteau* waande je je in het leven van de Franse happy few in het begin van de 18de eeuw. Als geen ander wist Antoine Watteau de gevoelens en het plezier van jonge mensen weer te geven in een lichte, luchtige en elegante stijl. Heel anders dan de kunst van zijn collega's die in opdracht van hun koning Lodewijk XIV serieuze onderwerpen schilderden in een plechtige stijl. Zijn werk was baanbrekend en als vernieuwer werd Watteau een van de belangrijkste kunstenaars uit de Europese geschiedenis.

Door heel het museum waren aanvullende presentaties te zien, zoals prenten uit de tijd van Watteau, jurken, kostuums en maskers die modestudenten van de Rietveld Academie maakten naar aanleiding van de tentoonstelling en penningen die de Zonnekoning vereren, maar ook bespotten.

Voor de tentoonstelling was een speciale audiotour gemaakt. In samenwerking met Martin Sonnabend van het Städel Museum in Frankfurt en Watteauspecialist Christoph Martin Vogtherr werd een catalogus uitgegeven.



WATTEAU

1 FEBRUARI T/M 14 MEI 2017

AANTAL
OBJECTEN
85

AANTAL
BRIJKLENEN
75

AANTAL
BEZOEKERS
43.040

WAARDERINGS-
CIJFER
8,1



ALLES ELEKTRISCH

25 JULI 2017 T/M 7 JANUARI 2018

AANTAL
BRUIKLENEN
106AANTAL
OBJECTEN
135WAARDERINGS-
CIJFERS
7,9AANTAL
BEZOEKERS
62.276*‘Retourtje naar de bronnen van elektriciteit’*

HAARLEMS DAGBLAD, 22 JULI 2017

*‘Verrassende tentoonstelling over
mysterieuze oerkracht’*

TELEGRAAF, 25 JULI 2017

*‘Rijke familie-expositie, ook zeer geschikt
voor alfa’s, ****’*

ELSEVIER WEEKBLAD, 14 AUGUSTUS 2017

Het werd ooit als iets bovennatuurlijks gezien, maar is inmiddels onmisbaar in ons dagelijks leven: elektriciteit. In de tentoonstelling *Alles elektrisch* ontdekten jong en oud de spannende en soms huiveringwekkende verhalen achter onze relatie met deze oerkracht. Het gebruik ervan, de toekomst en de dreiging van een fall out stonden centraal.

Kunstenaars John Gerrard, Camille Henrot en Bill Morrison lieten zich speciaal voor de tentoonstelling inspireren tot bijzondere installaties. In ruimtes die normaal gesloten blijven voor het publiek, waren deze verrassende kunstwerken te beleven.

Alles elektrisch was een tentoonstelling van de Wellcome Collection in Londen, gemaakt in samenwerking met Teylers Museum en het Museum of Science and Industry in Manchester. Dankzij het samenwerkingsconvenant met NEMO Science Museum kon de bijpassende presentatie *Doe het elektrisch!* vol nostalgische huishoudelijke apparaten ingericht worden in het Boekenkabinet.





Sinds de lancering van de nieuwe website in 2015 ziet Teylers Museum een gestage stijging van online volgers. Ten opzichte van 2016 is het aantal bezoekers van de website weliswaar iets gedaald, maar dat hangt samen met het aantal fysieke museum-bezoekers dat in 2016 een recordhoogte bereikte. Over meer jaren bezien zet de stijgende lijn voor het websitebezoek onverminderd door. Het Lorentz Lab met de daarbij behorende reserveringsmodule trekt veel nieuwe online bezoekers.

Teylers is op alle belangrijke social media actief. Via Facebook, Twitter, Instagram en Pinterest deelt het museum verrassende verhalen en wordt de veelzijdige collectie uitgelicht. Op Twitter bereikte het museum bijna 58.000 volgers. @TEYLERS is inmiddels gestegen naar de 6e plaats in de top 100 van Nederlandse musea op Twitter. De succesvolste tweet van het jaar werd gepost op 18 september. Met een afbeelding van de *Waterende vrouw* van Rembrandt uit 1631 werd ingehaakt op de publieke discussie over wildplassende dames. Deze tweet werd maar liefst 272.310 keer gezien. Ook de tweet over de nieuw ontdekte dinosaurusssoort, de *Ostromia*, presteerde met 225.744 impressies ruim bovengemiddeld.

Op Instagram wordt de focus gelegd op het tonen van details van objecten en de verwondering die dit oproept. Het succes van deze vernieuwde aanpak is goed te zien in de forse toename van het aantal volgers. Het publiek op Instagram is gemiddeld jonger dan op de andere kanalen.

WEBSITE	2017	2016
AANTAL BEZOEKEN [SESSIES]	543.552	589.133
UNIEKE BEZOEKERS [GEBRUIKERS]	416.831	450.265
NIEUWE SESSIES	409.967	443.483
HERHAALBEZOEKEN	133.585	145.650
TWITTER	2017	2016
VOLGERS	57.660	49.949
NIEUWE VOLGERS	7.711	10.258
FACEBOOK	2017	2016
FANS	10.734	9.059
NIEUWE FANS	1.675	2.883
INSTAGRAM	2017	2016
VOLGERS	2.772	984
NIEUWE VOLGERS	1.788	980

EDUCATIE: ALLES OVER LORENTZ EN ELEKTRICITEIT

Er was zoals altijd een breed programma-aanbod van lessen, workshops, lezingen, rondleidingen en evenementen voor bezoekers van jong tot oud. Maar het jaar stond vooral in het teken van het nieuwe Lorentz Lab en de tentoonstelling *Alles elektrisch*. Het aantal leerlingen lag met bijna 10.000 op het niveau van 2016. Het aanbod werd geoptimaliseerd door drie nieuwe programma's: *Donderhuizen*, *Einstein was here* en *Wikipedia van de Verlichting*.

Primair onderwijs

5.432 basisschoolleerlingen bezochten in 2017 Teylers Museum. Voor *Alles elektrisch* deden 1400 leerlingen van 12 basisscholen mee aan het project *Energiebronnen*. Ze ontwierpen voor de Tuinzaal energieverschijnselen, zoals wind, zon en bliksem, en verbeeldten energiebronnen waarmee elektriciteit kan worden opgewekt, zoals waterkrachtcentrales, zonnecellen en windmolens. Ook werd een nieuw programma voor groep 7 & 8 ontwikkeld, waarin leerlingen hun eigen 'donderhuisje' met stroomkring maken. Speciaal voor groep 1 t/m 4 werd een digitaal prentenboek gelanceerd dat op school op het digibord bekeken kan worden, ter voorbereiding op het bezoek aan het museum: *Beer is los*.

Voortgezet onderwijs

4.047 leerlingen uit het voortgezet onderwijs werden in 2017 verwelkomd in het museum. Bij de tentoonstelling *Watteau* was een filmpje te zien van leerlingen die tableaux vivants in de stijl van de Franse schilder uitbeeldden. In mei 2017 ging het langverwachte Lorentz Lab open. Leerlingen natuurkunde uit de bovenbouw havo/vwo kunnen hier naar hartenlust experimenteren met (replica's van) instrumenten op het gebied van elektriciteit. De hele ontwikkeling van kennis over elektriciteit in de 18de en 19de eeuw komt langs: van de Zuil van Volta tot de Aurorabuis van De la Rive waarmee de Lorentzkracht zichtbaar gemaakt wordt. Het programma sluit direct aan bij de eindexameneisen voor natuurkunde. Bij *Einstein was here* werden ook een voorbereidende les ontwikkeld, een nevenprogramma in het museum en een begeleidende app voor de opdrachten in het Lorentz Lab. Al deze onderdelen zijn uitvoerig getest met docenten en leerlingen van de 'denktankscholen'. Door intensief samen te werken met scholen tijdens de ontwikkeling van nieuwe programma's, weet het museum een aansprekend en perfect passend aanbod te creëren. Het bovenbouwprogramma voor leerlingen geschiedenis uit 5 vwo, *Wikipedia van de Verlichting*, werd eveneens gemaakt in nauwe samenwerking met leerlingen en docenten. In deze les maken leerlingen kennis met de *Encyclopédie* van Diderot en d'Alembert in de monumentale bibliotheek van het museum.

REACTIES VAN HET PUBLIEK

Vooraf het "college" over Lorentz met twee geweldige "leraren" was fantastisch! Ze deden het erg leuk origineel en verrassend! Top museum een absolute aanrader!

Er zijn leerlingen die over dertig jaar nog zullen weten dat ze in het Teylers in Haarlem waren.

Het was heel leuk. Saurus eieren zoeken vond ik het aller leukst. Ik wil graag de saurussen nog een keer gaan bekijken.

Juf, we zijn er pas 10 minuten. We kunnen echt nog niet naar school.

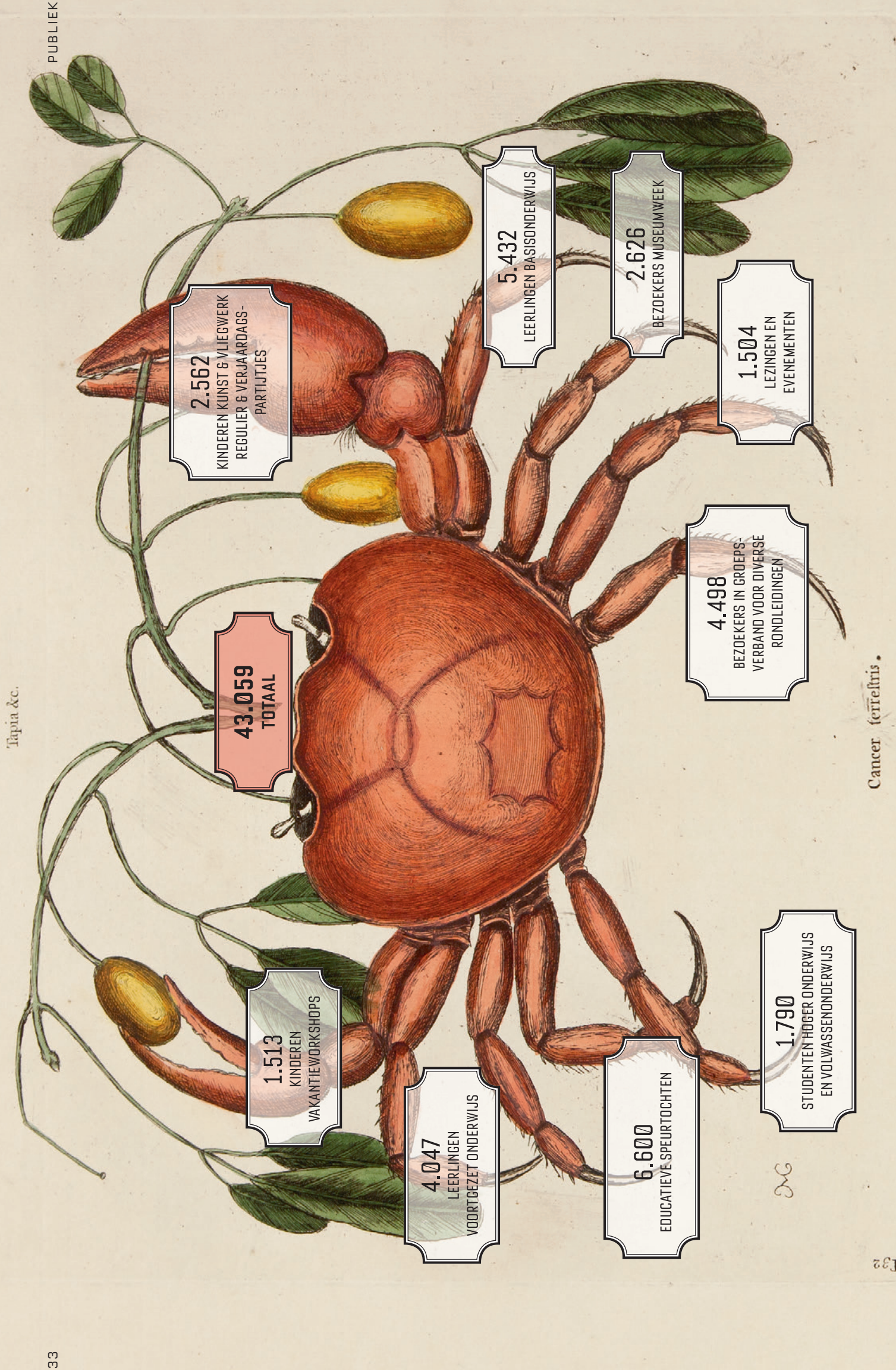
Volwassenen- en Hoger onderwijs

Studenten van de Rietveld Academie (modeafdeling) ontwierpen kostuums en maskers voor *Watteau*. Een jury koos de beste 8 creaties uit om te exposeren in het museum.

Een speciale vermelding verdient het programma voor vluchtelingen met status dat ontwikkeld is in samenwerking met Vluchtelingenwerk Haarlem. In het najaar van 2017 kwamen 11 groepen met in totaal 173 deelnemers. De groepen kregen speciale rondleidingen waarbij de nadruk lag op kennismaken met de Nederlandse maatschappij door middel van het leren van woorden die te maken hebben met de collectie van Teylers Museum.

EDUCATIE	2017	2016
SCHOOLGEBONDEN ACTIVITEITEN		
LEERLINGEN BASISONDERWIJS	5.432	5.302
LEERLINGEN VOORTGEZET ONDERWIJS	4.047	4.294
STUDENTEN HOGER ONDERWIJS & VOLWASSENENONDERWIJS	1.790	1.550
SUBTOTAAL	11.269	11.146
OVERIGE ACTIVITEITEN		
DEELNEMERS DE LORENTZ FORMULE	12.500	-
DEELNEMERS DEMONSTRATIE ELEKTRISEERMACHINE	1.500	-
KINDEREN KUNST & Vliegwerk WORKSHOPS	2.562	2.648
KINDEREN EDUCATIEVE SPEURTOCHTEN	6.600	5.920
LEZINGEN, INLEIDINGEN, EVENEMENTEN	1.504	1.988
BEZOEKERS MUSEUMWEEK	2.626	2.146
BEZOEKERS IN GROEPSVERBAND VOOR DIVERSE RONDLEIDINGEN	4.498	5.091
SUBTOTAAL	31.790	17.793
TOTAAL	43.059	28.939

EDUCATIE IN 2017





MANCHESTER, MUSEUM OF
SCIENCE AND INDUSTRY

4 OBJECTEN

WAARONDER EEN ELEKTRISCHE
KETEL VOOR DE TENTOONSTELLING
ALLES ELEKTRISCH

BERLIJN, STAATLICHE
MUSEEN PREUSSISCHER
KULTURBESITZ,
GEMÄLDEGALERIE

2 SCHILDERIJEN VOOR
DE TENTOONSTELLING
WATTEAU

STÄDEL MUSEUM,
FRANKFURT, DUITSLAND

WATTEAU:
DER ZEICHNER

De jaarrekening 2017 toont een bescheiden negatief resultaat van € 91,-. Dit is het eerste jaar in de subsidieperiode 2017-2020 en de jaarrekening en het bestuursverslag zijn daarom opgesteld volgens de richtlijnen uit het nieuwe *Handboek Verantwoording Cultuursubsidies* van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor deze periode. Uitgangspunten voor de verantwoording zijn het Activiteitenplan 2017-2020, de meerjarenbegroting en de verleningsbeschikkingen voor de subsidies.

In verband met de nieuwe Erfgoedwet per 1 juli 2016 is de opbouw van de subsidiering door het Ministerie veranderd. Teylers Museum ontvangt vanuit de Erfgoedwet structurele financiering voor het beheer en behoud van de gebouwen en collecties. Daarnaast ontvangt het museum vanuit de regeling specifiek cultuurbeleid (de basisinfrastructuur) voor vier jaar financiering voor de publieksactiviteiten. Door deze verandering is er voortaan sprake van verantwoording naar functie en hierdoor heeft een aantal verschuivingen in de jaarrekening plaatsgevonden.

In totaal werd er voor € 3.649.529 aan inkomsten gegenereerd dankzij bijdragen van een reeks van fondsen voor speciale projecten, private bijdragen en de entreegelden bovenop de subsidies van het Ministerie van € 3.128.426. Het percentage van de eigen inkomsten komt hiermee op 53,8%.

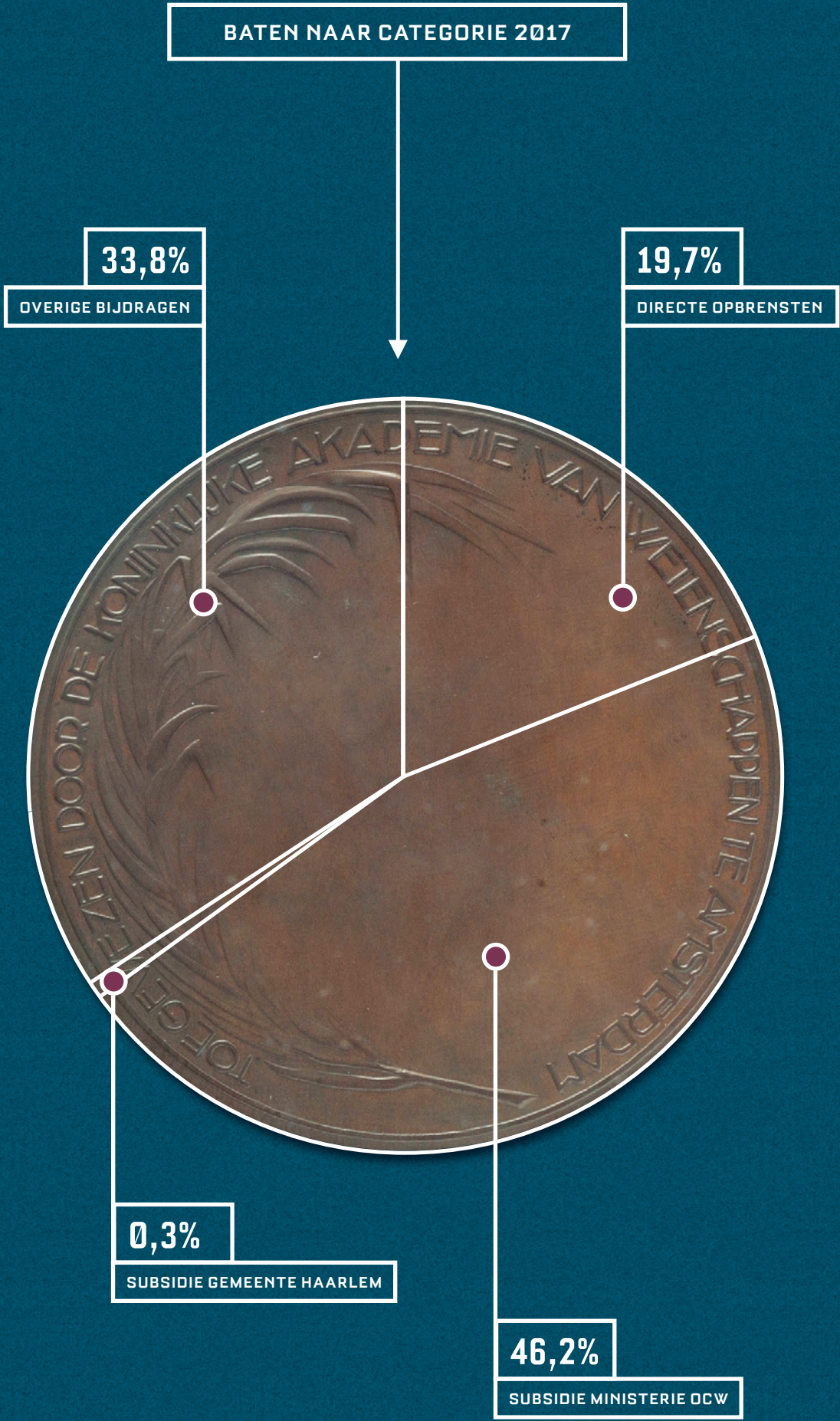
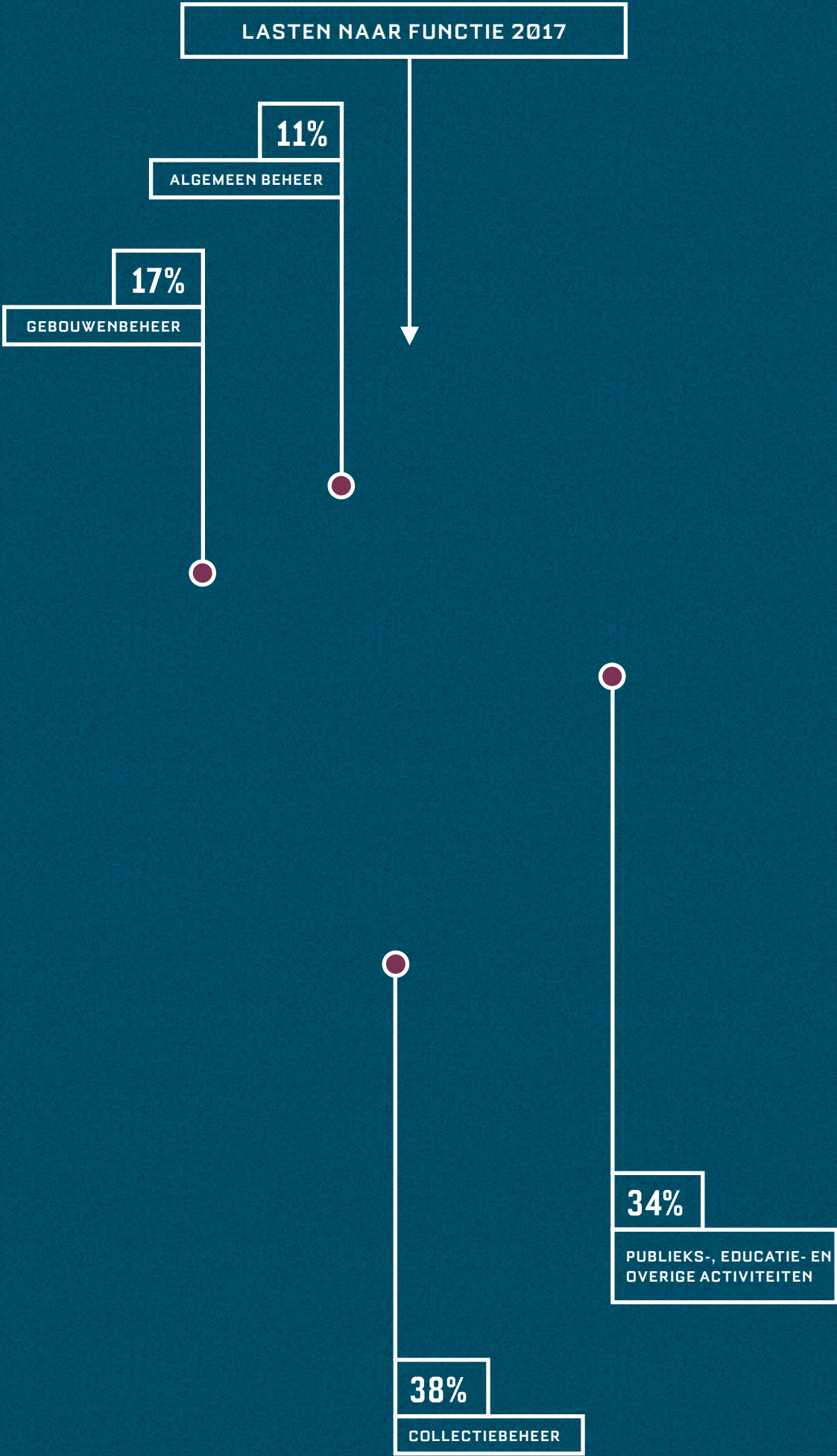
Het negatieve exploitatieresultaat is onttrokken uit het bestemmingsfonds OCW 2013-2016. Het eigen vermogen had per 31 december 2017 een omvang van € 1.023.731, opgebouwd uit een Algemene Reserve van € 517.708, een Bestemmingsreserve Nalatenschappen van € 204.713, een Herwaarderingsreserve van € 300.000 en een Bestemmingsfonds OCW van € 1.310.

Bij de jaarrekening 2017 is een goedkeurende verklaring van de accountant verstrekt. De door het Ministerie verwachte prestaties inzake bezoekersaantallen, deelnemers aan educatieve activiteiten, websitebezoek, etc. zijn alle royaal nagekomen.

Het werven van additionele middelen via fondsenwerving bij fondsen, sponsors en particulieren neemt een steeds belangrijker plaats in. Ondernemerschap staat bij Teylers Museum hoog in het vaandel en het museum is samen met het Teylers Museum Vrienden Fonds bijzonder actief in de fondsenwerving. Het streven op lange termijn is om een endowment van voldoende omvang te vormen, waardoor het museum een stabiele extra inkomstenbron zou krijgen.

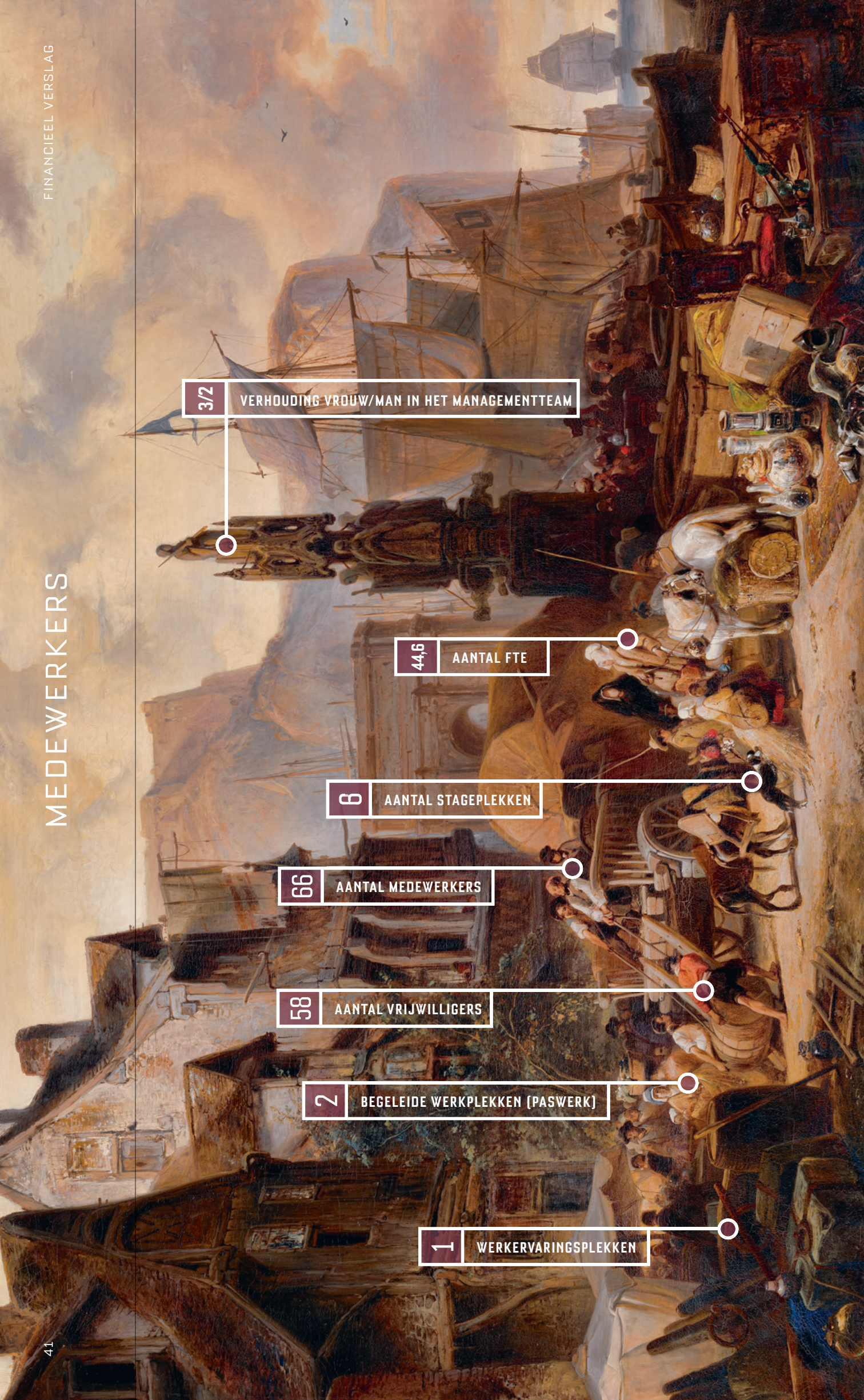
Gelukkig zijn veel partijen bereid om Teylers Museum een handje te helpen bij het realiseren van alle projecten. Telkens weet het museum fondsen en particulieren te interesseren voor het doen van grotere of kleinere donaties. Alhoewel steeds meer culturele instellingen zich in dit krachtenveld begeven gaat het museum vol vertrouwen de uitdaging aan om met steun van veel verschillende partners de grote en bijzondere plannen uit te voeren die nodig zijn om het museum bij de tijd te houden.





EXPLOITATIEREKENING	2017	2016
BATEN		
SUBSIDIES OCW	€ 3.128.426	€ 2.866.475
OVERIGE SUBSIDIES ¹	€ 219.155	€ 319.255
EIGEN INKOMSTEN ²	€ 3.430.374	€ 2.798.789
TOTAAL	€ 6.777.955	€ 5.984.519
LASTEN		
PERSONEELSKOSTEN	€ 2.718.367	€ 2.478.847
HUISVESTING ³	€ 2.267.899	€ 74.265
AFSCHRIJVINGEN	€ 121.943	€ 106.798
AANKOPEN	€ 331.751	€ 144.371
OVERIGE LASTEN ⁴	€ 1.286.996	€ 3.603.763
TOTAAL	€ 6.726.956	€ 6.408.044
DIVERSE BATEN/LASTEN ⁵		
AANKOOPFONDSEN ⁶	€ 247.844	€ 373.555
STORTING RESERVE NALATENSCHAPPEN	€ -	€ -83.648
STORTING HERWAARDERINGSRESERVE ⁷	€ -300.000	€ -
RESULTAAT	€ -91	€ -126.352
STORTING IN ALGEMENE RESERVE EN BESTEMMINGSFONDS OCW		
	€ -91	€ -126.352
BALANS PER	2017	2016
DEBET		
VASTE ACTIVA	€ 3.286.569	€ 3.268.495
VLOTTENDE ACTIVA	€ 42.671	€ 75.006
VORDERINGEN	€ 628.075	€ 809.224
LIQUIDE MIDDELEN	€ 3.362.270	€ 3.315.255
TOTAAL	€ 7.319.585	€ 7.467.980
CREDIT		
ALGEMENE RESERVE	€ 517.708	€ 517.708
BESTEMMINGSRRESERVE NALATENSCHAPPEN	€ 204.713	€ 204.713
HERWAARDERINGSRESERVE	€ 300.000	€ -
BESTEMMINGSFONDS OCW	€ 1.310	€ 1.401
RESTAURATIE/AANKOOPFONDSEN	€ 2.524.417	€ 2.772.262
VOORZIENINGEN	€ 992.836	€ 929.923
LANGLOPENDE SCHULDEN ⁸	€ 1.873.742	€ 2.092.600
KORTLOPENDE SCHULDEN	€ 904.859	€ 949.374
TOTAAL	7.319.585	7.467.980

- 1
- Dit zijn subsidies uit publieke middelen; waaronder een subsidie van de provincie Noord-Holland voor het funderingsherstel van het Fundatiehuis.
- 2
- De eigen inkomsten bestaan uit entreegelden, zaalverhuur, bijdragen van vriendenfondsen en private fondsen voor specifieke projecten.
- 3
- In verband met de komst van de Erfgoedwet worden alle kosten voor huisvesting/gebouwen voortaan samengevoegd. Hierdoor heeft er een verschuiving plaatsgevonden van overige lasten [4] naar huisvesting/gebouwen.
- 4
- In de overige lasten zijn o.a. de kosten van collectiebeheer, tentoonstellingen, educatie en publieksactiviteiten opgenomen.
- 5
- In deze post zijn de rentebaten opgenomen.
- 6
- In deze post zijn onttrekkingen en stortingen in diverse restauratie- en aankoopfondsen opgenomen.
- 7
- Het legaat Huis de Haas, bestaande uit een woonhuis in Haarlem, is in februari 2018 verkocht. De opbrengst is hoger gebleken dan de taxatiewaarde van enkele jaren geleden, daarom is een herwaarderingsreserve gecreëerd.
- 8
- Dit bedrag betreft investeringssubsidies met betrekking tot o.a. de in 1996 afgeronde verbouwing en nieuwbouw van het museum. Elk jaar valt een deel van de investeringssubsidie vrij gelijk aan de afschrijvingslasten.



2017
AANWINST

AFMETINGEN

750 X 1195 MM

VERWERVING

AANGEKOCHT MET STEUN VAN HET
TEYLER'S MUSEUM VRIENDENFONDS

DATERING

2015

TITEL

ALL SAUSAGE ALL DAY

TECHNIEK

(KLEUR)POTLOOD, ZWART KRIJT EN
PENSEEL IN WATERVERF OP PAPIER

KUNSTENAAR

KIM HOSPERS (1982)



Jan Toorop, *De jonge Sint-Aloysius knielend voor de Heilige Maagd*, 1905-1906



Replica van de Grote Elektriseermachine

Januari

Op 2 januari kreeg het museum een bijzondere ontwerptekening voor een tegeltableau in de Kathedrale basiliek Sint Bavo in Haarlem van Jan Toorop. De aanwinst is een vroeg voorbeeld van Toorops Katholieke werk, zoals het museum dat nog niet in de collectie had.

Maarten van Rossem, fan van het museum en liefhebber van 19de-eeuwse schilderijen, gaf op

6 januari de lezing *Romantisch Realisme* in de 19de-eeuwse kunst. De lezing sloot aan bij de drukbezochte tentoonstelling *Jan Weissenbruch* die tot en met 8 januari te zien was.

Paul Hefting schonk Teylers op 12 januari de ets *Veldartillerie* uit 1893 van George Hendrik Breitner (1857–1923).

Tijdens het Goed Geld Gale werd er in totaal € 680.000 toegekend aan Teylers Museum



Cultuurjournalist Wieteke van Zeil tijdens de opening van *Watteau*



Februari

Op 1 februari werd de tentoonstelling *Watteau* feestelijk geopend. Cultuurjournalist Wieteke van Zeil was een van de sprekers. Met tekeningen, schilderijen en foto's liet ze zien dat Amal Clooney de perfecte muze van Watteau zou zijn geweest.

De maandelijks boekensalon *Teylers Ontmoet* ging 12 februari weer van start in de Gehoorzaal. Schrijver en reiziger Alexander van Reeuwijk interviewde in 2017 schrijvers Peter Frankopan, Jelle Reumer, Kees Moeliker, Menno Schilthuis, Kees Heij, Achilles Cools, Albert Beintema, Bart Ebbing, Ron Moerenhout, Abel Streeland, Martijn van Calmthout, Gerrit Jan Zwier, Salomon Kroonenberg, Remco Kort, Flip van Doorn, Jos Wassink, Lou van der Sluis, Hay Wijnhoven, Remco Daalder en Koos van Zomeren.

Teylers zilveren duurzaamheidskeurmerk werd op 13 februari omgezet naar een gouden *Green Key*. Het museum verdiende het certificaat vanwege zijn milieubewuste bedrijfsvoering.

Naast € 200.000 voor aankopen en het verbeteren van de presentatie en bijna € 54.000 uit geormerkte loten, ontving Teylers op 16 februari tijdens het Goed Geld Gala € 480.000 van de BankGiro Loterij voor het Lorentz Lab en de theatrale tour *De Lorentz Formule*. Dankzij deze prachtige gift kunnen acteurs de museumbezoekers drie jaar lang dagelijks door de tijd laten reizen in het Lorentz Lab. *De Lorentz Formule* is

een coproductie van Teylers Museum en Swarte Kunst in samenwerking met Toneelschuur Producties.

Mevrouw J.A. Bergema schonk het museum op 20 februari het portret van haar vader dr. Hendrik Bergema door Willem Hofker. Hofker tekende dit portret in het interneringskamp Paré-Paré op Celebes tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het is een prachtige, persoonlijke aanvulling op de kamptekeningen van Hofker in de verzameling.

Op 22 februari opende in de *Wellcome Collection* in Londen de tentoonstelling *Electricity. The Spark of Life* die samen met Teylers Museum en het Museum of Science and Industry in Manchester werd gemaakt.

Op 26 februari hield prof. dr. Ernestine van der Wall, hoogleraar Geschiedenis en Cultuur van het Christendom, Universiteit Leiden, de Winterlezing van Teylers Stichting met de titel *Tussen zekerheid en twijfel: romans en religie in het fin de siècle*.

Het nieuwe educatief programma *Wikipedia van de Verlichting* werd op 28 februari voor het eerst gedaan met een klas van het Sancta Maria Lyceum uit Haarlem. De geschiedenissectie van deze school ontwikkelde het programma samen met het museum. De proef was geslaagd, zowel leerlingen als docenten waren enthousiast.



Een van de modellen tijdens het festival Haarlemse Lente

Maart

Bovenbouwscholieren van zogenoemde ‘denk-tank-scholen’ testten vanaf 1 maart replica’s voor het Lorentz Lab. Als ware wetenschappers experimenteerden ze met replica’s van instrumenten die met elektriciteit te maken hebben. Het educatief programma van het Lorentz Lab daagt jonge mensen uit om nieuwsgierig te zijn en na te denken over de toekomst van onze energievoorziening. Op 3 maart testten de leden van de *Lorentz Kring* de instrumenten.

Op 6 maart werd het einde van de bouwfase in het Lorentz Lab gevierd met de bouwers.

Op de internationale kunstbeurs TEFAF kocht het museum op 9 maart een opvallende ruitvormige aquarel van Alma Tadema (1836-1912). *Twee mannen kijkend naar een schilderij* uit 1874 kon worden aangekocht met steun van de BankGiro Loterij. Voor Nederland is het ook een belangrijke aanwinst, tot nog toe had geen enkel Nederlands museum een grote aquarel met dit onderwerp van de kunstenaar in bezit.

Op 11 maart trouwden Remco van Kampen en Samantha Visser in de Gehoorzaal. Zij waren een van de acht stellen die elkaar in 2017 op deze sfeervolle plek het jawoord gaven.

Op 16 maart schonk Matthijs de Clercq een zeldzaam werk van Hendrik Sonnius aan Teylers. Het is afkomstig uit de verzameling van I.Q. van Regteren Altena, kunstkenner en oud-conservator van Teylers Museum.



Twee leerlingen testen de replica's in het Lorentz Lab

Van Sonnius zijn slechts drie tekeningen bekend. Deze fraaie 17de-eeuwse tekening, *Italiaans landschap met reizigers en een ezeltje*, is gemaakt op kwetsbaar en kostbaar perkament en was destijds bedoeld als bijzonder verzamelobject.

Van 24 tot 26 maart werkte Teylers samen met 12 andere musea en galleries mee aan het festival Haarlemse Lente, bedoeld ter promotie van hedendaagse kunst. De feestelijke aftrap vond plaats in Teylers. Studenten van de Rietveld Academie exposeerden jurken en kostuums die geïnspireerd waren op werken van Antoine Watteau.

Voor de 220 nieuwe Vrienden van het museum werd op 28 maart een speciale kennismakingsavond georganiseerd met een introductie op de tentoonstelling *Watteau*.

Tekeningen, prenten en aquarellen gingen op 30 maart van hand tot hand tijdens de jaarlijkse kunstbeschouwing voor trouwe Sterrenwachtleden. Het thema was dit jaar ‘de liefde’.

Op 30 maart promoveerde Bert Sliggers – tot zijn pensionering verbonden aan het museum als conservator – aan de Universiteit van Leiden op onderzoek naar de herkomst van de collectie mineralen en gesteenten van het museum. Dankzij zijn onderzoek is meer bekend geworden over de geschiedenis van Teylers en de activiteiten van de eerste museumdirecteur Martinus van Marum.



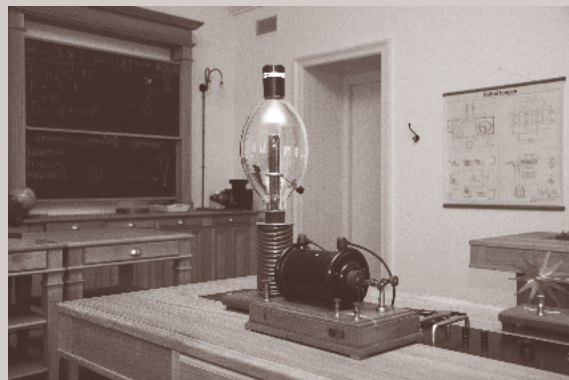
Het bureau van Lorentz in het Lorentz Lab

April

Het interieur van het Lorentz Lab werd in de loop van april geplaatst. Voorafgaand had Rieks Swarte de meubels in karton nagemaakt om tot een optimale inrichting te komen. Aan het einde van de maand werd de replica van de Grote Elektriseermachine geïnstalleerd door Histex, een bedrijf verbonden aan de universiteit van Oldenburg. Een intensieve testfase volgde.

Bij hoge uitzondering leende Teylers Museum op 6 april *De tuin* (1893) van Jacobus van Looy uit aan het Gemeentemuseum Den Haag. Het schilderij kreeg een prominente plaats op de tentoonstelling *Rumoer in de stad – De schilders van Tachtig*. Als vervanger was in Teylers het toepasselijke schilderij *Souvenir de Haarlem* (1887) van Jan Hendrik Weissenbruch uit de collectie van het Gemeentemuseum te zien.

Op 8 april werden de Vrienden uitgenodigd voor de Voorjaars Vriendendag, die dit keer in het teken stond van Lorentz in Haarlem. Wetenschapshistoricus Abel Streefland vertelde over de professor.



Een van de instrumenten in het Lorentz Lab

De Stichting Roodenburg van Looy verwierf op 16 april een uiterst zeldzame Hollandse munt uit Alkmaar. Het stuk is toegevoegd aan de bij Teylers Museum beheerde collectie.

Van 20 t/m 22 april organiseerde Teylers het internationale congres *Teylers Museum and (the loss of) the encyclopedic ideal 1785-2016*.

Op 23 april ontving het museum gasten van begunstiger Turing Foundation voor een rondleiding door de tentoonstelling *Watteau* met hoofdconservator Michiel Plomp.

Teylers Stichting nam op 26 april officieel afscheid van Renée van Voorst van Beest-Gunst als secretaris-Directeur.

Eind april ontdekte hoofd Wetenschap Trienke van der Spek de precieze locatie in Teylers Museum van het eerste natuur-en scheikundig laboratorium van Nederland. Op de plaats waar nu het Lorentz Lab staat, werden vanaf 1791 natuurkundige en chemische proeven uitgevoerd.



Werkstukken van basisschoolleerlingen in de Tuinzaal tijdens de tentoonstelling *Alles elektrisch*



Opening van het Lorentz Lab met Diederik Jekel

Mei

Creatieve bliksems, regenbogen, zonnen en wolken van 1.400 leerlingen werden op 8 mei in de Tuinzaal opgehangen. De kunstwerken sloten aan bij het thema van het Lorentz Lab en de zomertentoonstelling *Alles elektrisch*.

Samen met de Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen en de Doopsgezinde Kerk organiseerde Teylers op 11 mei de derde Spaarnelezing, deze keer geheel in het teken van Lorentz. Sir Michael Berry van het H. H. Wills Physics Laboratory in Bristol en prof. dr. Suzanne J.M.H. Hulscher, hoogleraar Waterbeheer aan de Universiteit Twente, namen het publiek mee in de wereld van de wetenschap. Leerlingen van het Stedelijk Gymnasium en het Eerste Christelijke Lyceum gingen met de sprekers in gesprek.

Op 17 mei opende Koning Willem-Alexander feestelijk het Lorentz Lab. Tijdens de ceremonie in de Geheerzaal interviewde wetenschapsjournalist Diederik Jekel theoretisch-fysicus

Erik Verlinde en een aantal scholieren over de toekomst van de wetenschap. Na het bezoek van de Koning werden diverse groepen uitgenodigd voor een exclusieve preview. Op 18 mei gingen de deuren voor het publiek open.

17 mei was ook de dag waarop de replica van de Grote Elektriseermachine in gebruik werd genomen. Aan de totstandkoming van de replica ging een langdurig research en development traject vooraf in samenwerking met de TU Eindhoven en Universiteit van Oldenburg (Histex) om de machine betrouwbaar, veilig en goed presterend te krijgen. De werkende elektriseermachine brengt de begintijd van Teylers Museum weer tot leven voor het publiek.

Deelnemers van de BankGiro Loterij werden 19 mei feestelijk ontvangen. Ze konden niet alleen als een van de eersten *De Lorentz Formule* volgen, maar kregen ook allerlei verrassende *mad science* presentaties.

v



Gerard van Honthorst, *De tekenles*, ca. 1640

Juni

Het schilderij *Een drukke haven* in Normandië uit 1836 van Wijnand Nuijen (1813-1839) dat Teylers Museum dankzij de Roodenburg Van Looy Stichting kon aankopen, werd na de restauratie op 7 juni op zaal gehangen.

De medewerkers van de BankGiro Loterij bezochten op 9 juni het Lorentz Lab. Dankzij de cultuurloterij kunnen bezoekers dagelijks de theatrale tour *De Lorentz Formule* beleven.

Vanaf 12 juni was in het Numismatisch Kabinet een speciale vitrine over de canon van ons geld te zien met zowel zeldzame als alledaagse munten en penningen. Eén daarvan is een verguld zilveren medaille van de Olympische Spelen in Amsterdam uit 1928.

Van 24 juni t/m 1 oktober was de bijzondere tentoonstelling *De Gouden Eeuw* in het Prentenkabinet te beleven. Een mooie kans om topstukken van Rembrandt, Jacob van Ruisdael, Adriaen van Ostade, én de recent verworven zeldzame studie van Gerard van Honthorst te zien. Deze aanwinst werd mede mogelijk gemaakt door Vereniging Rembrandt / KOG-Vereniging Rembrandt Fonds en Liente Dons Fonds en Teylers Museum Vrienden Fonds, Fonds Matthijs de Clercq en Fonds Van Regteren Altena – Loman.

Mr. H.D. de Vries Robbé die van 1979 tot 1997 Directeur was van Teylers Stichting, werd op 29 juni begraven.



Uitreiking van de Jaap van der Veen / Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal aan Tetsuji Seta



Opening van de tentoonstelling *Alles elektrisch*

Juli & augustus

De prentreeks *The Fog of War* van Marlene Dumas werd op 3 juli door Jan Maarten Boll en Pauline Boll-Kruseman aan het museum geschonken. Het is een reeks uit 2006 waarin de verschrikkingen van oorlogsgeweld op poëtische wijze zichtbaar worden. Daarnaast kreeg Teylers van hen een tekening van Thierry De Cordier, *Van koele meren des doods*.

Op 4 juli kon een unieke West-Friese VOC-dukaton uit het jaar 1731 aan de collectie worden toegevoegd dankzij Teylers Museum Vrienden Fonds / Fonds Numismatiek.

De Japanse kunstenaar Tetsuji Seta (1960) ontving op 6 juli de Jaap van der Veen / Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal. Iedere vijf jaar reikt de jury de prijs uit die bestaat uit een geldbedrag van €10.000, een publicatie en een presentatie in Teylers Museum. De penningprijs is een initiatief van verzamelaar en schenker Jaap van der Veen. In de presentatie *Parallel Worlds* was werk van de kunstenaar te zien.

Op 18 juli werd het digitale prentenboek *Beer is los* geïntroduceerd. Het katje uit het schilderij *De pianoles* van Henriëtte Ronner-Knip gaat

in dit verhaal op avontuur in Teylers Museum. Met het boek kunnen leerkrachten samen met de allerkleinsten een bezoek aan het museum voorbereiden. *Beer is los* kon worden gemaakt dankzij een schenking van peuterspeelzaal de Speelhoek in Haarlem.

De enorme invloed van elektriciteit op onze levensstijl stond centraal in de tentoonstelling *Alles elektrisch* die op 25 juli opende. Maurits Groen, directeur van MGMC, verzorgde de feestelijke opening. In het Boekenkabinet opende tegelijkertijd *Doe het elektrisch!* In deze presentatie was de elektrificatie van het Nederlandse huishouden in de eerste helft van de 20ste eeuw te zien aan de hand van nostalgische apparaten uit NEMO Science Museum in Amsterdam. Tijdens de opening waren door heel het museum spannende proefjes te doen.

In de zomervakantie in juli en augustus was er weer extra veel te doen in het museum. Zo was er onder andere een knetterende show met spannende elektrische apparaten waar de vonken vanaf vliegen. Jaap Slikker liet bijzondere en zeldzame instrumenten zien uit zijn eigen verzameling.

Leden van de Lorentzkring met de acteurs van *De Lorentz Formule*



Rembrandt Harmensz. van Rijn, *Waterende vrouw*, 1631

September

Op 8 september gaf 'plastic soup surfer' Merijn Tinga de aftrap voor 'Haarlem Plastic Vrij'. Samen met de zeven andere grote culturele instellingen van Haarlem zet Teylers Museum zich in voor het terugdringen van plastic. Museum-tasjes zijn al vervangen door linnen en papieren versies en schoonmaakbedrijf De Spiegel werkt met milieuvriendelijke producten.

De leden van de Lorentz Kring beleefden op 8 september *De Lorentz Formule* en hadden na afloop een meet & greet met de acteurs van het Lorentz Lab.

De tweet van 18 september met daarin de de *Waterende vrouw* van Rembrandt uit 1631, gooide hoge ogen. Het plaatje paste perfect bij de actuele discussie over openbare vrouwen-toiletten. De tweet werd door 265.000 Twitteraars gezien.

Tijdens de excursie op 29 september kregen de Vrienden in Wageningen een spectaculaire demonstratie bij Plant-e, een jonge en veelbelovende organisatie die producten ontwikkelt waarbij levende planten elektriciteit genereren. De dag eindigde met een kunstroute in Amersfoort en een feestelijke borrel.



Jong en oud deden in de herfstvakantie mee met *Tekenen in Teylers*



De heer Van Aerde was de 100.000ste bezoeker van 2017

Oktober

Op 4 oktober werden 55 museumdirecteuren in de Tweede Schilderijenzaal ontvangen voor het jaarlijkse Directeurendiner van het Museumcongres.

Heel wat kinderen zijn opgegroeid met de vrolijke tekeningen van Sieb Posthuma (1960-2014). De prentenboeken over Rintje en Aadjie Piraatje zijn nog altijd populair. Maar de tekenaar deed zoveel meer; hij illustreerde voor tijdschriften, maakte boekcovers en ontwierp theaterdecors. Op 9 oktober opende in het Prentenkabinet de tentoonstelling *Werk*, waarin Posthuma's werk voor volwassenen centraal stond. Wegens het grote succes werd de tentoonstelling verlengd t/m 11 februari 2018.

Op 17 oktober verwelkomde het museum de 100.000ste bezoeker van 2017: de familie Van Aerde uit Apeldoorn. Nancy Bijlemeer (52), Rob van Aerde (51) en hun zonen Tim (16) en Gijs

(14) waren twee dagen met vakantie in Haarlem, en reageerden blij verrast op de bloemen, cadeaus en de aandacht van het Haarlems Dagblad.

De tekening *Een kunstenaar in zijn atelier* van H.F.C. ten Kate werd op 18 oktober aangekocht. Dit mooie inkijkje in het atelier van een romantische kunstenaar is een prachtige aanvulling op de collectie.

In de herfstvakantie (21 tot en met 29 oktober) werd weer *Tekenen in Teylers* gehouden. Jong en oud werden uitgedaagd mee te tekenen aan een meterslange roltekening.

Op 31 oktober kon Teylers een tekening van Charles-Frédéric Soëhnée aankopen. De Frans-Duitse Soëhnée maakte begin 19de eeuw een groep surreële, geheimzinnige tekeningen vol vreemde dieren en monsters.



Op 2 november werd de fossielenverzameling van Jo Bosch overgedragen.



De Vrienden van Teylers Museum kregen een kijkje achter de schermen op 4 november

November

Na het overlijden van fossielenverzamelaar Jo Bosch in 2005 beheerde Teylers Museum zijn grote fossielencollectie. Die verzameling werd op 2 november feestelijk overgedragen aan museum Natura Docet Wonderryck in Denekamp, waar de collectie beter op zijn plek is.

Tijdens de najaarsdag op 4 november kregen de Vrienden een blik achter de schermen.

Op 15 november werd de replica van de Nobelprijspenning van Lorentz geïnstalleerd in het Numismatisch kabinet. De penning, die hoort bij de Nobelprijs die Hendrik Lorentz in 1902 ontving, was in de jaren tachtig verdwenen. Teylers Museum kreeg van de Zweedse Koninklijke Academie van Wetenschappen bij hoge uitzondering toestemming om eenmalig een replica te laten maken. Deze dag ontving het museum ook de 10.000ste bezoeker aan het lab sinds de opening, en was het de 500ste keer dat de theatrale tour wordt gespeeld.

De Commissie Ontwikkeling van de Gemeenteraad van Haarlem bracht op 16 november een werkbezoek aan Pieter Teylers Huis.

Dankzij steun van de Nolte Stichting konden minder valide leerlingen van de Mytylschool De Parel op 20 november Teylers Museum bezoeken. Speciaal op een maandag, zodat de leerlingen en hun begeleiders het museum voor zichzelf hadden. De leerlingen kregen een

rondleiding door het museum, beleefden een demonstratie van de Grote Elektriseermachine en volgden de workshop *Etsen als Rembrandt*.

De Sterrenwachtavond op 21 november stond in het teken van de restauratieplannen voor Pieter Teylers Huis. Er waren inspirerende workshops en een tech talk van prof. dr. Ana Achúcarro over ons begrip van het ontstaan en de ontwikkeling van het universum. Ze belichtte de sleutelmomenten die onze kennis gevormd heeft en de verrassingen die ons nog te wachten staan.

Specialisten uit de bibliotheekwereld verzamelden zich op 23 november in Teylers Museum voor een expertmeeting over het toekomstig beleid van de bibliotheekcollectie van het museum.

Op 26 november organiseerde Teylers Stichting een Winterlezing met prof. dr. ir. Wim van Saarloos, hoogleraar Theoretische Natuurkunde in Leiden en vicepresident van de KNAW. Van Saarloos sprak over de toekomst van de Nederlandse natuurwetenschappen in een internationaal perspectief.

27 november was een feestelijke dag voor het nog te openen Pieter Teylers Huis. Het mr. Cornelis Roozen Fonds tekende een overeenkomst voor een schenking van €400.000 voor de restauratie van één van de kamers van Pieter Teylers Huis.

Theatermaker Ton Meijer
las voor in het museum
op 29 en 30 december



Willem de Zwart, *Marietje in het gras*, ca. 1895

December

In december publiceerde het tijdschrift *BMC Evolutionary Biology* over Teylers' beroemde Archaeopteryx. Dit fossiel was nog iets ouder dan gedacht en bleek wereldwijd uniek te zijn. Het is een fossiel van een nieuw ontdekte dinosaurusssoort met veren, die de naam *Ostromia* heeft gekregen. Nationale en internationale media berichtten over dit sensationele nieuws.

216 tekeningen en een schilderij van de Engelse kunstenares Blanche Douglas Hamilton (1853-1927) werden op 6 december aan het Noord-Veluws Museum overgedragen. Veel van de tekeningen laten het landleven op de Veluwe zien, waar zij lang woonde en werkte.

De Jan Roëde Stichting schonk het museum op 8 december een schetsboekje en 19 kunstwerken van Jan Roëde, een kunstenaar gelieerd aan de Cobra-beweging. De aanwinsten zijn een mooie aanvulling op de twee tekeningen die het museum al had.

Met de aanwinst *Marietje in het gras* van Willem de Zwart versterkte Teylers Museum zijn collectie 19de-eeuwse Nederlandse schilderijen. De aanwinst, met daarop de dochter van de kunstenaar, was vanaf 18 december in de Tweede Schilderijenzaal te zien. De aankoop

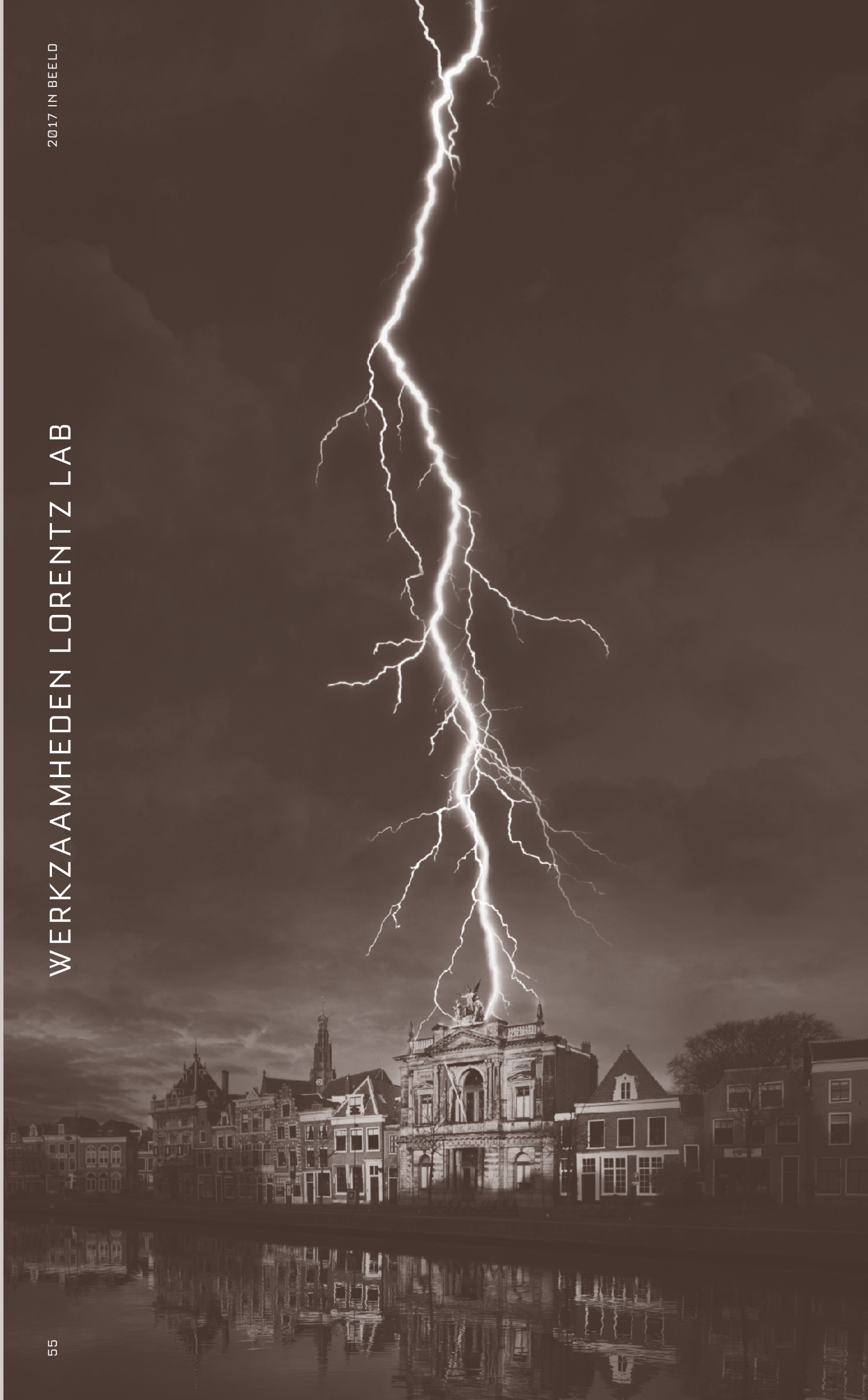
werd mogelijk gemaakt door de Roodenburg van Looy Stichting.

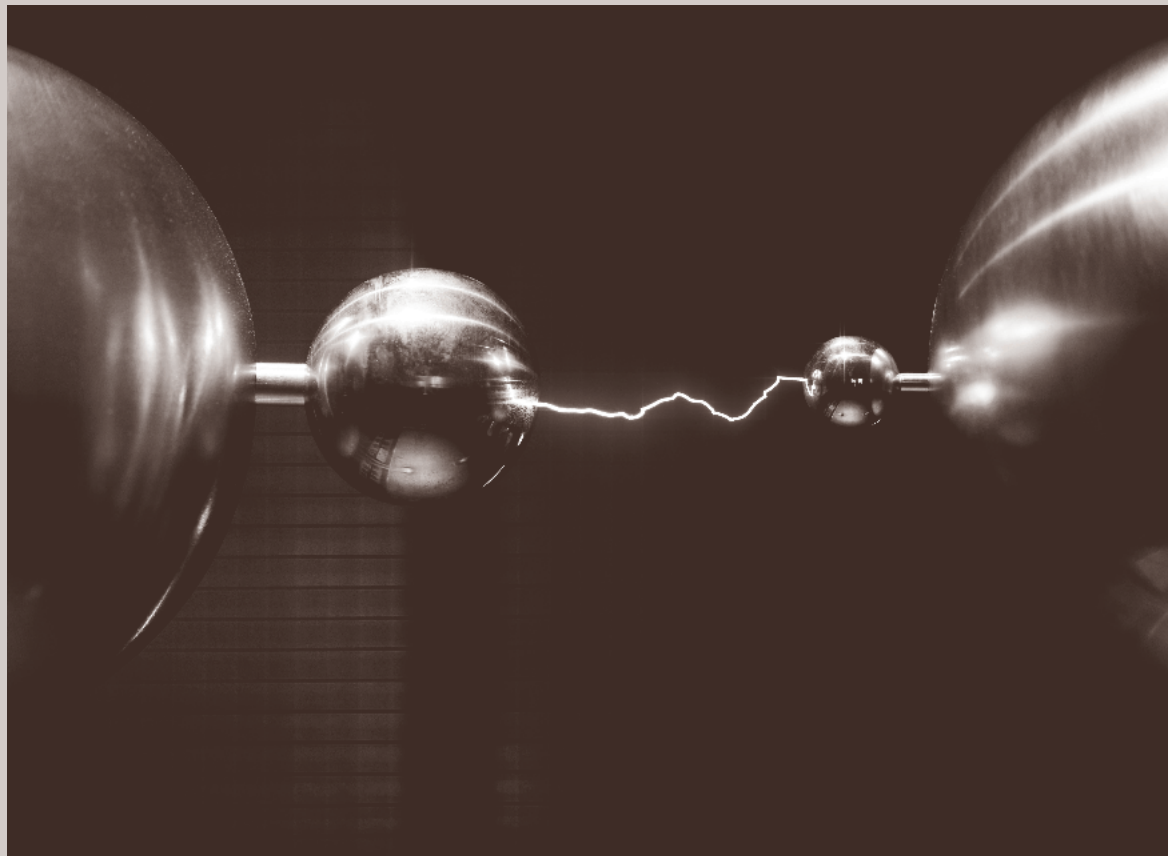
Jaap Ploos van Amstel schonk het museum op 20 december een groep van zijn tekeningen ter gelegenheid van zijn 90ste verjaardag, onder andere tekeningen die hij maakte in de museum-zalen.

Op kussens in de Tweede Schilderijenzaal konden kinderen in de kerstvakantie op 29 en 30 december genieten van voorleessessies van theatermaker Ton Meijer. Meijer verwonderde de kinderen met de boeken van Sieb Posthuma.

Op 30 december werden de vrijwilligers van Teylers getraakteerd op een musicalbezoek om hen te bedanken voor hun inzet voor het museum.

Aan het einde van het jaar werd een mijlpaal bereikt. De perenhouten set kristalmodellen van René Just Haüy (1743 – 1822), een topstuk in de wetenschappelijke collectie, werd aan het einde van het jaar geregistreerd en beschreven. De set bestaat uit 565 modellen die de nieuwste ontwikkelingen in de mineralogie rond 1800 visualiseren.





2017 was hét jaar van het Lorentz Lab. Tijdens een zinderende bijeenkomst op 17 mei opende Koning Willem-Alexander deze nieuwe vleugel van het museum.

In het eerste kwartaal van het jaar vonden de laatste bouwwerkzaamheden in het Lorentz Lab plaats. Samen met theatermaker Rieks Swarte werden het oude laboratorium en de werkkamer van de professor ingericht. Dankzij de kartonnen meubelmodellen van Swarte, konden de ruimtes optimaal worden ingedeeld. De lift werd geplaatst, en heel belangrijk, de replica van de werkende Grote Elektriseermachine werd omhuld met een imposante kooi van Faraday om de bezoekers te beschermen tegen de elektromagnetische straling. Net als bij het originele apparaat bleek het een uitdaging om de elektriseermachine steeds weer te laten presenteren. Met onzichtbare, moderne toepassingen en heel veel testen en kleine aanpassingen werd het reusachtige laboratoriumapparaat geoptimaliseerd.

Dankzij een geweldige gift van de BankGiro Loterij staan er vanaf de opening drie jaar lang dagelijks theatrale tours op het programma. In De Lorentz Formule laten acteurs de museumbezoekers in het Lorentz Lab door de tijd reizen. *De Lorentz Formule* is een coproductie van Teylers

Museum en Swarte Kunst in samenwerking met Toneelschuur Producties.

Bovenbouwscholieren van zogenoemde 'denk-tank-scholen' testten vanaf 1 maart replica's voor het Lorentz Lab. Als ware wetenschappers experimenteerden ze met replica's van instrumenten die met elektriciteit te maken hebben. Ook de leden van de Lorentz Kring gingen aan de slag met de instrumenten. De tests resulteerden uiteindelijk in het inspirerende onderwijsprogramma *Einstein was here* voor leerlingen natuurkunde.

Na de opening van het Lorentz Lab kwam er ruimte vrij om te werken aan de laatste fase in het grote restauratieplan van het museum. Pieter Teylers Huis dat in 2020 zijn deuren voor het publiek zal openen, wordt de komende jaren gerestaureerd. Een team van medewerkers maakte samen met het bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds in 2017 een vliegende start met de fondsenwerving. Architecten werden aangetrokken en een eerste ontwerp, waarin met de verschillende doelgroepen rekening werd gehouden, werd gemaakt. Een deel van het gebouw wordt gereserveerd voor artists and scholars in residence.



BIJLAGEN



SCHENKINGEN

Schenking particulier

Antonie Andriessen (1746-1813), *Herder met schapen*, tekening

Jan Toorop (1858-1928), *De jonge Aloysius knielend voor de Heilige Maagd*, 1905, tekening

Schenking mevrouw J.A. Bergema
Willem Gerard Hofker (1902-1981), *Portret van dr. Hendrik Bergema*, 1944, tekening

Schenking Jan Maarten en Pauline Boll-Kruseman

Marlene Dumas (1953) *The fog of war (gedicht); Friendly fire; Collateral damage; The fog of war; The Refugee*, 2006, prenten

Thierry De Cordier (1954), *Van koele meren des doods*, 1995, tekening

Schenking de heer M. de Clercq

Abraham Bloemaert (1564-1651), *Maria vereerd door engelen*, 1615, tekening

Hendrik Sonnius (1605/25-1680/1700), *Italiaans landschap met reizigers en een ezeltje*, 1647, tekening

Meester van de Egmont albums (16de eeuw), *De aanbidding der koningen*, tekening

Schenking de heer en mevrouw De Haan-van der Molen

Reinier Nooms (1623/4-1664), *Montelbaanstoren te Amsterdam*, 1652; *Een Oost- en een West-Indiëvaarder*, 1652; *De Vryheyd en De Hasewint*, 1652; *Een Statenjacht en een Uitlegger*, 1652; *Twee Steigerschuiten*, 1652; *Een waterschip en een brouwersschuit*, 1652; *De Zwarte Beer, een Groenlandvaarder*, 1652; *De Geldersekaade met de Schreierstoren*, 1652; *Een Sammoreus*, 1652; *Twee schepen: een Friese kaag en een Gelderse kaag*, 1652; *Twee schepen: een Friese turfpoent en een Dijnop schuit*, 1652; *Tewaterlating van een schip*, 1652; *Haven met twee grote zeilschepen*, 1656; *Landschap met een man op een ezel*, 1651, prenten

Simon Benson (1956), *Perspectiefstudie I*, 1994; *Perspectiefstudie II*, 1994, tekeningen

Schenking de heer P. Hefting
George Hendrik Breitner (1857-1923), *Veldartillerie*, 1893, grafiek

Schenking de heer H.J. Hijmersma
Otto van Rees (1884-1957), *Zonder titel (toneeldecor)*, tekening

Schenking de heer mr. F.C. Lauwaars
Jacobus van Looy (1855-1930), drie brieven aan de eerste eigenaars van het schilderij *De Tuin*, 1905, 1918, brieven

Schenking mevrouw S.E.M. Mörzer Bruyns-ter Kuile
Gerardina van de Sande Bakhuyzen (1826-1895), *Dode vink*, tekening

Schenking de heer J. Ploos van Amstel
Jaap Ploos van Amstel (1926), *Ballonnen*, 1998; *Blauwe ballon ter aarde*, 1999; *Plantaardig XV*, 2012; *Teylers Eerste Fossielenzaal II*, 2011; *Teylers Eerste Fossielenzaal III*, 2011; *Teylers Eerste Fossielenzaal IV*, 2011; *Gorilla liggend*, 1989; *Volkstuintjes I*, 2011; *Volkstuintjes II*, 2011; *Onder Londense bruggen I*, 1991; *Onder Londense bruggen XI*, 1991; *Delphi, sacrale bron II*, 1991; *Omzwachtelde bomen II*, 2001; *Twee omzwachtelde bomen II*, 2001; *Gevelde boom*, 2004; *Wortelgestel IV*, 2015; *Drama*, 2005; *Timber*, 2005, tekeningen
Fossielen (uit Teylers Museum), 1985; *Plantaardig XIII*, 2012, prenten

Schenking mevrouw H. Reisma
Jan Gerard Waldorp (1740-1808), *De decoratie op het Kadijksplein te Amsterdam voor het Alliantiefeest op 19 juni 1975*, tekening

Schenking Jan Roëde Stichting
Jan Roëde (1914-2007), *Zonder titel*, 1989; *Zonder titel*, 1989; *Reactionair tuig; Zonder titel (drie vrouwenfiguurtjes)*; *Bloemetjes niet plukken; Zonder titel; Vrouw met poes bij raam; Vrouw met parels; Hij krijgt bloemen*, 1960; *Vier figuren in een kamer; Twee vissen*, 1972; *Een paartje*, 1975; *Stelletje; Ontwerp voor wand; Zonder titel (abstract op zwart)*; *Zonder titel (abstract op wit)*, 1980; *Zonder titel (abstract)*; *Zonder titel (abstract)*; *Zonder titel (abstract)*; tekeningen
Schetsboekje, schetsboek

Schenking de heer B. Spoorenberg

Cathelijnn van Goor (1976), *Digitalized HongKong Kwal #2*, 2013, tekening

Paul Klemann (1960), *1000 x gebroken, 1000 x gelijmd*, 2011, tekening

Rinke Nijburg (1964), *Birds of travesty*, 2003, tekening

Arno Kramer (1945), *Compositie (2 koppen)*, 2012; *Compositie (3 patronen)*, 2014, tekeningen

AANKOPEN

Aangekocht met steun van de Stichting Roodenburg van Looy
Willem de Zwart (1862-1931), *Marietje in het gras*, schilderij

Aangekocht met steun van Teylers Museum Vriendenfonds

Kim Hospers (1982), *All sausage all day*, 2015; *File under T*, 2014, tekeningen

Martin Assig (1959), *St. Paul #397*, 2013, tekening

Robbie Cornelissen (1954), *Zonder titel*, 2017, tekening

Dirk Zoete (1969), *First Ark*, 2010, tekening

Aangekocht met steun van de BankGiro Loterij

Lourens Alma Tadema (1836-1912), *Twee mannen kijkend naar een schilderij*, 1874, aquarel en krijt

Cornelis Lieste (1817-1861), *Landschap bij ondergaande zon*, 1850, schilderij

Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt / KOG-Vereniging Rembrandt Fonds en Liente Dons Fonds, Teylers Museum Vrienden Fonds / Fonds Matthijs de Clercq en Fonds Van Regteren Altena – Loman
Gerard van Honthorst (1592-1656), *De tekenles*, tekening

Aangekocht door Teylers Museum

Herman Frederik Carel ten Kate (1822-1891), *Kunstenaar in zijn atelier*, 1849, tekening

Charles Frédéric Soëhnée (1789-1878), *Schimmen, naaktslakken en draken*, tekening

Rieks Swarte (1949), *Portret prof. dr. H.A. Lorentz*, 2017, tekening

HERPLAATST

216 tekeningen en 1 schilderij van Blanche Douglas Hamilton (1853-1927), overgedragen aan het Noord-Veluws Museum

SCHENKINGEN

Schenking Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde
Frank Letterie (1931), *Honderdvijfentwintig jaar Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde*, 2017, brons

Schenking mevrouw H. Mols- van Gool
Hanneke Mols-van Gool (1933), *Opwaartse druk*, 2015, steen, ijzer en leer

Schenking de heer A. Nieuwendam
Sjaak Jasperse (1953), *Globe*, 2015, koper en malachiet

Schenking de heer Tetsuji Seta
Tetsuji Seta (1960), *Wisselprijs voor de Jaap van der Veen / Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal*, 2017, zilver en zijde

Schenking mevrouw R. van Voorst van Beest
Johan George Holtzhey (1726-1808), *Prijspenning van Teylers Godgeleerd Genootschap te Haarlem*, 2016, zilveren onuitgegeven afslag

OVERIGE SCHENKINGEN

Diverse publicaties, geschonken door de heren G. Hellegers, A. Nieuwendam en C. Teulings

AANKOPEN

Aangekocht met steun van het Teylers Museum Vrienden Fonds / Fonds Numismatiek
Anoniem, *zilveren rijder van de Verenigde Oostindische Compagnie geslagen in West-Friesland*, 1731, zilver. Afkomstig van de familie Six van Oterleek dankzij bemiddeling van de heer Kiezebrink

Aangekocht met steun van de heer Van der Veen
Tetsuji Seta (1960), *Seasons in my garden – summer (Gardenia jasminodes)*, zilver; *Seasons in my garden – winter (Bletilla striata)*, zilver; *Short poems – Ariwara no Narihira*, zilver; *7th Sano Renassans*, brons; *August* 2015, zilver

Aangekocht door Teylers Museum

Anoniem, *vierling (kwart stuiver) uit Nijmegen*, circa 1557, biljoengoud

Anoniem, *scheepjesschelling uit West-Friesland*, 1713, zilver

Erik Lindberg (1873-1966), *Replica van de Nobelprijspenning voor de natuurkunde op naam van professor Hendrik Antoon Lorentz*, 1902/2017, verguld zilver. Aangekocht van de Kungliga Vetenskapsakademien te Stockholm dankzij bemiddeling van mevrouw De Haas.

Anneke Schollaardt (1966) en Ali Serik (1962), *Wie ben ik, jaarpenning van de Vereniging voor Penningkunst*, 2017, staal

SCHENKINGEN

Schenking Museum Enschedé
Een elektromagneet voor
educatieve doeleinden

Schenking de heer H.
Zuidervaart

Pieter van der Burg, *Eerste grond-
beginselen van Natuurkunde*, 1854

W. M. Logeman, *Natuurkundige
Stellingen*, 1866

AANKOPEN

Rudolph Koenig, *Quelques ex-
périences d’acoustique*, 1882, met
handtekening van de auteur

HERPLAATST

De Collectie Bosch met fossielen
uit Europa waaronder Nederland,
Duitsland, Frankrijk en België,
en documentatie bestaande uit
boeken, tijdschriften, schriften,
dia’s en een inventaris met foto’s,
overgedragen aan museum
Natura Docet Wonderryck
Twente

NEDERLAND

Amersfoort, Kunsthall KAdE, *Goed Gemaakt*
1 prent van James McArdell
(1728/29-1765), 1 tekening van
Willem de Famars Testas (1834
- 1896), 1 tekening van Riek
Wesseling (1914-1995), 1 prent
van Francesco Bartolozzi (1727
- 1815), 2 prenten van Abraham
van Bosse (1602-1675), 1 prent
van Bernard Picart (1673-1733)

Amersfoort, Kunsthall KAdE, *De
kleuren van de Stijl*
1 Newtons kleurenschijf,
Prisma’s met standaarden, naar
W.J. ’s Gravenzande en
Interferentieringen, naar Hooke
en Newton

Amsterdam, Huis Marseille. Mu-
seum voor fotografie, *In Egypte*
2 foto’s van Hermé Désiré (1830-
ca. 1885), 1 foto van W.C. van
Dijk, 3 tekeningen van Willem
de Famars Testas (1834-1896),
1 foto van Albert Goupil (1840-
1884), 1 foto van Willhelm
Hammerschmidt (?-1869), 1 foto
van Édouard Jarrot (1835-1873)

Amsterdam, Museum Van Loon, *Ferdinand Bol, het huis, de
collectie, de kunstenaar*
1 penning over het overlijden van
Govert Flinck van Wouter Muller
(1604 -1673)

Amsterdam, Museum Het
Rembrandthuis, *Ferdinand Bol en
Govert Flinck. Rembrandts
meesterleerlingen*
1 tekening van Govert Flinck
(1615 -1660)

Amsterdam, Stadsarchief
Amsterdam, *Kijk Amsterdam
1700-1800*
1 tekening van Jurriaan
Andriessen (1742 -1819)

Amsterdam, Van Gogh Museum,
Nederlanders in Parijs 1789-1914
1 schilderij van Frederik Hendrik
Kaemmerer (1839 -1902)

Bunnik, Museum Oud Amelis-
weert, *Lodewijk Napoleon,
tragisch heerser*
2 munten en 1 penning over
Lodewijk Napoleon

Den Haag, Gemeentemuseum
*Den Haag, Rumoer in de stad. De
Schilders van Tachtig*
1 schilderij van Jacobus van Looy
(1855-1930), 1 schilderij van
George Hendrik Breitner (1857
-1923)

Dordrecht, Dordrechts Museum,
*Een Koninklijk Paradijs. Aert
Schouman en de verbeelding van
de natuur*
26 tekeningen van Aert
Schouman (1710 -1792)

Haarlem, Frans Hals Museum - De
Hallen, *Humor. 101 jaar lachen
om kunst*
1 tekening van Thijs Rinsema
(1877 - 1937), 2 prenten van
Joost Swarte (1947)

Haarlem, Frans Hals Museum,
*Barbaren en wijsgeren - Het beeld
van China in de Gouden Eeuw*
1 prent kopie naar Hendrick
Goltzius (1558 - 1617)

Lisse, Museum De Zwarte Tulp,
*Naar de bollen. Anton L. Koster,
schilder van bollenvelden*
1 schilderij en 12 tekeningen van
Antonie Lodewijk Koster (1859
- 1937)

Nunspeet, Noord-Veluws
Museum, *Vrouwen, uit de Kunst!
Kunstenaresen op de noorde-
lijke Veluwe 1880-1960*
1 schilderij van Jkvr. Ephraïma
Henriette Johanna van
Eysinga (1881 - 1958), 7
tekeningen van Blanche Douglas
Hamilton (1853 - 1927)

Rotterdam, Kunsthall Rotterdam,
*Kattenliefde. Negen levens in de
kunst*
1 schilderij van Henriëtte
Ronner-Knip (1821 - 1909)

Utrecht, Museum Catharijnecon-
vent, *De kracht van Luther*
1 tekening van Crispijn van den
Broeck (1524 - 1590/91),
1 tekening van David Vinckboons
I (1576 - 1633)

BUITENLAND

Dallas, Meadows Museum of Art,
Ribera. Master of drawing
2 tekeningen van Jusepe de
Ribera (1591 - 1652)

Hiroshima, Hiroshima Prefec-
tural Art Museum, *Leonardo da
Vinci and the Battle of Anghiari,
season II*
1 prent van Agostino Venezia-
no (ca.1490-na 1536), 1 prent
van Marcantonio Raimondi (ca.
1480-1527/34), 1 prent van Pie-
ter Claesz. Soutman (1580-1657)

Hokkaido, Hokkaido Museum of
Modern Art, *Leonardo da Vinci
and the Battle of Anghiari,
season II*
1 prent van Agostino Venezia-
no (ca.1490 - na 1536), 1 prent
van Marcantonio Raimondi (ca.
1480-1527/34), 1 prent van Pie-
ter Claesz. Soutman (1580-1657)

Kleef, Museum Kurhaus Kleve,
*Hendrik Goltzius en Pia Fries:
Proteus en Polymorphia*
2 tekeningen en 2 prenten van
Hendrick Goltzius (1558 -1617)

Londen , The Wellcome
Foundation, *Electricity: the spark
of life*
1 dynamo, 1 mijnwerkerslamp,
1 dubbele zuil van Volta,
1 Donderhuisje, 1 Donder-
scheepje, 1 ontlander, 1 Aurora-
bol, 1 Rad van Barlow, Lichten-
bergse figuren, *Verhandelingen
van het Tweede Genootschap*,
2 fragmenten van Atlantische
telegraaf kabels

Milaan, Museo delle Culture di
Milano, *Rex and the city.
L’immaginario del sauro
mostruoso dall’antichità ad oggi*
1 replica van de Zondvloedmens

Oxford, Ashmolean Museum,
*Raphael and the eloquence of
drawing*
2 tekeningen van Rafaël (1483 -
1520)

Parijs, Fondation Custodia
Collectie Frits Lugt, *From
drawings to paintings in the age
of Rembrandt*
1 tekening van Jacob Isaacksz. van
Ruisdael (1628/29 - 1682)

Wenen, Albertina, *Raffaël*
3 tekeningen van Rafaël (1483 -
1520)

Amsterdam, Auteursbond 1 sculptuur van Nel Bakema (1902 - 1992)
Amsterdam, Museum het Rembrandthuis 1 prent van Rembrandt van Rijn (1606-1669) en 2 prenten van Jan Lievens (1607 - 1674)
Amsterdam, NEMO Science Museum, voor een mini-versie van de Ovale Zaal 1 fossiele vis, 1 fossiele libelle, 1 fossiele garnaal uit Solnhofen, 2 fossiele tanden van een Reuzenhaai, 1 ammoniet uit Engeland, 1 reuzensalamander uit Oeningen 1 bergkristal, 1 landschapsmarmer, 1 pyriet,1 aragoniet, 1 gepolijst stuk, 1 geode, 1 gesteente met bolvormige kristallen, 1 versteend hout, 32 perenhouten kristalmodellen van René Just Hauÿ, 2 platen, Haarlem Facsimile J.J. Audubon, <i>The Birds of America</i> , 1 demonstratiemodel voor transport van een sokkel voor een standbeeld, 1 eudiometer, 1 set prisma’s, 1 telescoop, 1 snaargalvanometer, 1 object van urani-umglas, 1 aurorafles
Den Bosch, Museum Slager 1 schilderij van Petrus Slager (1871 - 1938)
Den Haag, Ministerie van OCW, Wat het oog ziet 1 microscoop met preparaten, 1 sextant, 1 landkijker,1 camera lucida, 1 stereoscoop met afbeelding van de maan, 1 mammoetkies, 1 fossiele vis uit Oeningen, 2 banden James Cook, <i>Reize rondom de waereld</i> uit collectie Boudewijn Büch, 2 replica’s tekeningen van Michelangelo en Henstenburgh
Haarlem, Museum Haarlem 1 microscoop
Haarlem, Frans Hals Museum 1 schilderij toegeschreven aan Cornelis van Haarlem (1562 - 1638)
Haarlem, Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1 schilderij van Geraldine van de Sande Bakhuyzen (1826 - 1895)

INKOMENDE KORTDURENDE BUIKLENEN

Watteau Amsterdam, Amsterdam Museum, 1 tekening Amsterdam, Rijksmuseum, 4 tekeningen en een japon Berlijn, Staatliche Museen, Kupferstichkabinett, 7 tekeningen Berlijn, Staatliche Museen, Preussischer Kulturbesitz, Gemäldegalerie, 2 schilderijen Darmstadt, Hessisches Landesmuseum, 1 tekening Den Haag, Particuliere collectie, 1 tekening . Doorn, Museum Huis Doorn, 2 schilderijen Dresden, Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Kupferstich-Kabinett, 1 tekening Frankfurt am Main, Städel Museum, 14 prenten , 1 schilderij en 12 tekeningen Ingelheim am Rhein, particuliere collectie, 1 tekening Karlsruhe, Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, 2 schilderijen Londen, particuliere collectie, 2 tekeningen Madrid, Museo Thyssen-Bornemisza, 1 schilderij Parijs, Fondation Custodia, 6 tekeningen Parijs, Institut de France, Musée Jacquemart-André, 1 tekening Parijs, particuliere collectie, 1 schilderij Parijs, Petit Palais, 2 tekeningen Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, 7 tekeningen en 3 schilderijen Rouen, Musée des Beaux-Arts, 1 tekening
Alles elektrisch Amsterdam, Bijzondere Collecties UvA, 5 tijdschriften Amsterdam, NEMO, (collectie Energetica), 46 objecten waaronder een Witkar, elektrisch speelgoed, een bedkruik, een haarkrulset, broodroosters, een stropdassenpers en divers keukengereedschap Amsterdam, Stedelijk Museum, 3 affiches en een boekje Leiden, Museum Boerhaave, 4 objecten , waaronder een pacemaker Londen, Foster and Partners, de Masdar maquette Londen, Science Museum, 32 objecten waaronder foto’s, Leidse Flessen, een elektrische therapeutische stoel en een elektriseermachine gebruikt door Galvani Londen, The Wellcome Foundation, 9 werken op papier waaronder de titelpagina van het boek <i>Frankenstein</i> Manchester, Museum of Science and Industry, 4 objecten waaronder een elektrische ketel Purmerend, Jaap Slikker, 1 beeld
Sieb Posthuma Den Haag, Literatuurmuseum/Kinderboekenmuseum, 32 tekeningen Amsterdam, collectie Ton Meijer, 78 tekeningen , 9 schetsboeken , 1 foto , 4 borden , 1 boek en 1 gouden penseel

INKOMENDE LANGDURIGE BUIKLENEN

De heer mr. J.M. Boll Avery Preesman (1968), <i>Zonder titel</i> , 1988, 1 tekening
Diverse particuliere collecties, 6 schilderijen en 4 tekeningen: Jaap Kaas (1898-1972), <i>Jonge gorilla (‘Japie’) en kakkerlak</i> , 1940; <i>Zelfportret</i> , 1940; <i>Curiosité anachronique</i> , 1946; <i>Ma légitime (Portret Margot Kaas-Brandon)</i> , 1948, tekeningen Charles Howard Hodges (1764 -1837), <i>Portret van Anthony Luden (1794-1846)</i> , 1830; Jan Adam Kruseman Jz. (1804 -1862), <i>Portret van Jacob Hendrik Luden (1765-1838)</i> , 1838; <i>Portret van Anna Catharina Luden-Duker (1803-1851)</i> , 1839; August Allebé (1838 - 1927), <i>Portret van Johannes Luden (1792 - 1868)</i> , 1868; Frederik Hendrik Kaemmerer (1839 - 1902), <i>Portret van Jet Carbentus breiend in het duin</i> , 1873; Pieter Haaxman (1854 - 1937), <i>Gebroken snaren</i> , 1890, schilderijen
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 114 objecten (boeken, penningen, postzegels, prenten en diverse parafernalia) uit de collectie Boudewijn Büch en 1 tekening van Jacques de Gheyn II (1565 - 1629), <i>Studie van een boomstronk en plant op een muur</i> , 1585
Stichting Reinhold de Wilde Nono Reinhold (1929), <i>Zonder titel</i> , 2017 en <i>Zonder titel</i> , 2017, prenten Nono Reinhold (1929), <i>Zonder titel; Zonder titel (agave)</i> , 1954; <i>Zonder titel</i> , 1954; <i>Zonder titel</i> , 1954; <i>Zonder titel</i> , 1954; <i>Zonder titel</i> , 1953; <i>Anthéor</i> , 1953; <i>Anthéor (zeebodem)</i> , 1993; <i>Zonder titel (beweging in begroeiing)</i> ; <i>Zonder titel (beweging in water)</i> ; <i>Zonder titel (beweging in water; Zonder titel (peuter; Zonder titel (kinderen; Zonder titel (kinderen); Zonder titel (boom)</i> , 1954; <i>Zonder titel (boom); Zonder titel (strand)</i> , 1950; <i>Paris, Place du Carrousel</i> , 1951; <i>Paris, bij musée Cluny</i> , 1951; <i>Paris, Jardin de Luxembourg</i> , 1951; <i>Pont Alexandre-III, Parijs</i> , 1954; <i>Parijs’ stadsgezicht vanaf balkon; Bloemenmarkt in Parijs</i> , 1954; <i>Twee wassende streepjeskatten; Twee papegaaien, tekeningen</i>
De eerder in bruikleen gegeven werken van deze stichting staan vermeld in de voorgaande jaarverslagen.
Stichting Roodenburg van Looy <i>Penning</i> uit Neder-Lotharingen op naam van Godfried II (1065-1069) uit ‘Mere’, toegeschreven aan Alkmaar, circa 1049, zilver <i>Noodmunt van zesendertig stuiver (velddaalder)</i> uit Middelburg, 1572, zilver <i>Noodmunt van zesendertig stuiver</i> uit Brussel, met het portret van Ghil Staenves,1580, zilver <i>Halve zilveren rijder</i> uit Utrecht, van de Bataafse Republiek (1795-1801), 1798, zilver
De eerder in bruikleen gegeven werken van deze stichting staan vermeld in de voorgaande jaarverslagen.
Universiteit Leiden / De Nederlandsche Bank 83 munten en 144 penningen
Vereniging Haerlem 1 gouden penning van Elias Voet junior, 1912, inclusief bruin leren doosje

TEYLERS STICHTING

Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778) heeft bij testament Teylers Stichting in het leven geroepen om kennis van godsdienst, kunst en wetenschap onder de burgers te bevorderen en om behoeftigen te ondersteunen. Teylers Stichting is eigenaar van het gebouw en de collecties van Teylers Museum. Teylers Stichting heeft het beheer van het museum door middel van een convenant overgedragen aan de Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum.

Teylers Stichting is verantwoordelijk voor twee in het testament genoemde Genootschappen, te weten het Godgeleerd Genootschap en het Tweede Genootschap. In het Tweede Genootschap zijn natuurkunde (fysica en biologie), letterkunde, geschiedenis, kunstgeschiedenis en numismatiek tegenwoordigd. Ter stimulering van de wetenschap schrijven de leden van de beide Genootschappen jaarlijks een prijsvraag uit en geven lezingen in het museum.

Ook heeft de Stichting twee bijzondere leerstoelen opgericht aan de Universiteit Leiden. De leerstoel ‘Geschiedenis van de natuurwetenschappen’ wordt sinds 2007 bekleed door professor dr. Frans van Lunteren. Hij richt zijn onderzoek op de geschiedenis van de Nederlandse natuurwetenschappen tussen 1815 en 1940 en Teylers Museum in het bijzonder. Professor dr. Eric Jorink bekleedt sinds 2013 de tweede leerstoel, ‘Verlichting en religie in historisch en sociaal-cultureel perspectief’. Hij houdt zich onder meer bezig met de raakvlakken tussen

Teylers Godgeleerd Genootschap bestond in 2017 uit de volgende leden:

Prof. dr. M. Barnard, hoogleraar Praktische Theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit van Amsterdam, bijzonder hoogleraar Liturgie-wetenschap, Vrije Universiteit Amsterdam en buitengewoon hoogleraar Praktische Theologie Universiteit van Stellenbosch, Zuid-Afrika

Prof. dr. H.L. Beck, hoogleraar Godsdienst-wetenschap, in het bijzonder van de islam, Universiteit van Tilburg

Prof. dr. H.Y.M. Jansen, bijzonder hoogleraar Humanisme in relatie tot religie en seculariteit vanwege de stichting Socrates, Vrije Universiteit Amsterdam en universitair hoofddocent Filosofie, Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. H.G.M. Jorink, onderzoeker aan het Huygens ING en bijzonder Teyler hoogleraar ‘Verlichting en Religie in historisch en sociaal cultureel perspectief’, Universiteit Leiden

Prof. dr. A.B. Merz, hoogleraar Nieuwe Testament bij de Protestantse Theologische Universiteit (PThU), Groningen

Prof. dr. M. Popovic, hoogleraar Oude Testament en het vroege Jodendom, met bijzondere aandacht voor Qumran en de Dode Zeerollen, Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. E.G.E. van der Wall, hoogleraar Geschiedenis van het Christendom, Universiteit Leiden

geloof, kunst en wetenschap in de Verlichting, meer in het bijzonder met het ontstaan van collecties en musea.

In Teylers Museum heeft van 20 t/m 22 april heeft een internationaal congres plaatsgevonden, getiteld *Teylers Museum and (the loss of) the encyclopedic ideal*. Het congres had als doel de idealen van Pieter Teyler en de geschiedenis van de door hem gewenste instellingen nader te bestuderen en in hun historische en hedendaagse context te plaatsen. Het 18de-eeuwse encyclopedische kennisideaal en de samenhang tussen kunst en wetenschap, de daaropvolgende specialisaties van de verschillende disciplines in de 19de en 20ste eeuw en de weer waarneembare toenadering tussen kunst en wetenschap, stonden centraal.

Jaarlijks organiseert Teylers Stichting een aantal winterlezingen, die worden gehouden door Leden van Teylers Genootschappen in de Geheerzaal van Teylers Museum. Op 26 februari hield prof. dr. Ernestine van der Wall, hoogleraar Geschiedenis en Cultuur van het Christendom aan de Universiteit Leiden een lezing getiteld: *Tussen zekerheid en twijfel: romans en religie in het fin de siècle*. Op 26 november sprak prof. dr. ir. Wim van Saarloos, hoogleraar Theoretische Natuurkunde in Leiden en vicepresident van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) te Amsterdam, over: *Polder-wetenschap: internationale positie van onze huidige wetenschap vanuit de historie geduid*.

Teylers Tweede Genootschap bestond in 2017 uit de volgende leden:

Prof. dr. W. van Anrooij, hoogleraar Nederlandse letterkunde tot de Romantiek, Universiteit Leiden

Dr. Y.L. Bleyerveld, senior conservator Teken- en Prentkunst (ca. 1500-1800), RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Den Haag

Prof. dr. F.H. van Lunteren, hoogleraar Geschiedenis van de Natuurwetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit Leiden en bijzonder Teyler hoogleraar

Drs. A. Pol, onderzoeker faculteit Archeologie, Universiteit Leiden

Prof. dr. ir. Wim van Saarloos, hoogleraar Theoretische Natuurkunde, Universiteit Leiden, Vicepresident van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW)

Prof. dr. N.C.F. van Sas, em. hoogleraar geschiedenis na 1750, Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. L.E.M. Vet, directeur Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) en buitengewoon hoogleraar evolutionaire ecologie, Wageningen Universiteit

Teylers Stichting wordt, zoals in het testament bepaald, bestuurd door een college van vijf Directeuren. In 2017 hadden hierin zitting:
Drs. H.B. Beeksma-Romijn, *secretaris*
Drs. F.E. van Citters-van de Grampel, *penningmeester*
Mr. E.H. Huisman
Mr. S.C. Teves, *presiderend directeur*
Prof. dr. S.M. Verduyn Lunel

TEYLERS MUSEUM VRIENDEN FONDS

Het Teylers Museum Vrienden Fonds is een onafhankelijke stichting die in de breedste zin van het woord steun verleent aan Teylers Museum in Haarlem. De stichting heeft de culturele ANBI status.

Het Teylers Museum Vrienden Fonds is voortgekomen uit de Stichting Vrienden van Teylers Museum, opgericht in 1975, en het Teylers Museum Fonds dat sinds 1992 bestond. De doelstelling van het Vrienden Fonds is het bevorderen van de bloei van Teylers Museum. Dit doel wil het Fonds bereiken door het bijeenbrengen en beheren van bijdragen van betrokken vrienden, periodieke schenkers en andere particuliere begunstigers uit binnen- en buitenland.

Het Vrienden Fonds wordt structureel gesteund door Vrienden, Bijzondere Vrienden, Sterrenwachters en leden van de Lorentz Kring, de Wybrand Hendriks Kring en de Pieter Teyler Kring. Ook eenmalige schenkingen en nalatenschappen komen in het Fonds terecht. Het Vrienden Fonds doet jaarlijks donaties aan Teylers Museum, en ondersteunt daarmee concrete projecten en activiteiten van het museum. De vriendenbijdragen kunnen jaarlijks worden gebruikt om het museum te steunen bij projecten op de korte en middellange termijn. De bijdragen van de Sterrenwachters gaan deels in een op de toekomst gericht endowment-vermogen. De bijdragen van de Lorentz Kringleden zijn specifiek bedoeld voor projecten op het gebied van bèta wetenschappen in het museum. De bijdragen van de Wybrand Hendriks kring zijn specifiek bedoeld voor projecten op het gebied van kunst en geschiedenis en voor het restauratieproject van Pieter Teylers Huis. Ook de bijdragen uit de Pieter Teyler Kring zijn bestemd voor het monumentale gebouw. Andere geormerkte bijdragen worden besteed aan de doelstelling die de schenker heeft geformuleerd en die past binnen het Vrienden Fonds. Daarnaast zijn er in 2017 ook geormerkte schenkingen gedaan, die in passende Reserves zijn gestort.

In het Vrienden Fonds zijn vijf Fondsen op Naam ondergebracht, dit zijn grote schenkingen of nalatenschappen waaraan door derden een specifieke bestemming is gegeven, die in overeenstemming zijn met het Vrienden Fonds:

- Fonds Legaat Boting, t.b.v. collectieuitbreiding met voorkeur voor pentekeningen van landschappen en schilderijen uit de Haagse School,
- Fonds Matthijs de Clercq, t.b.v. de uitbreiding van de collectie tekeningen,
- Fonds Moderne Kunst, t.b.v. bevordering van moderne kunst,
- Fonds Numismatiek, t.b.v. de uitbreiding van de collectie numismatiek,
- Fonds Van Regteren Altena Loman, t.b.v. uitbreiding van de collecties.

Met de Stichting mr. Cornelis Roozen Fonds werd op 27 november een overeenkomst getekend voor het oprichten van een Fonds op Naam ten behoeve van de restauratie van Pieter Teylers Huis en daarvoor in 2018 een donatie van €400.000 te zullen doen.

Het Teylers Museum Vrienden Fonds heeft in de Verenigde Staten een Teylers Museum Friends Fund binnen The Netherland America Foundation. Schenkingen aan dat Friends Fund worden doorgeschonken naar het Vrienden Fonds in Nederland. Via deze weg benut een aantal Amerikaanse burgers de fiscale voordelen in hun land bij het schenken van geld of kunstwerken ten behoeve van Teylers Museum. Dit jaar kwamen schenkingen van Matthijs de Clercq en Clement Moore die doorgeschonken zijn aan Teylers Museum. Op 8 December werd bij de consul generaal Dolf Hoogewoning in New York een speciale ontvangst georganiseerd voor bestaande en nieuwe ‘American friends’.

In 2017 groeide het Vrienden Fonds naar 1837 gevers: dit is een gevarieerde groep van vrienden en periodieke schenkers. Ook zijn er eenmalige schenkers. De donaties van al deze gevers, samen met enkele buitengewoon ruimhartige eenmalige schenkingen, zorgden voor €510.634,- aan inkomsten voor het Vrienden Fonds in 2017.

De Beleggingscommissie, bestaande uit drie bestuursleden, kwam in 2017 vijf maal bijeen om de resultaten van het vermogensbeheer nauwlettend te analyseren. De ABN AMRO heeft een mandaat om een deel van het vermogen te beleggen volgens een vastgesteld Beleggingsstatuut. Hierbij is gekozen voor een defensief beleggingsprofiel. Een deel van het vermogen is in 2017 overgebracht naar Lombard Odier. Daarnaast worden de lopende bankzaken gedaan door de Rabobank.

In 2017 behaalde de beleggingsportefeuille een rendement van 3,91%, dit is €166.816,- (economische marktwaarde). Het belegde vermogen is daarmee per 31-12-2017 gestegen tot €3.276.281,-. Het bedrag aan overige liquide middelen buiten het belegd vermogen is €2.305.526,- hetgeen het totale vermogen brengt op €5.880.028,-.

Het Teylers Museum Vrienden Fonds heeft in 2017 €517.361,- aan donaties gedaan aan het museum. Deze bestond uit: €120.000 van bijdragen uit de Lorentz Kring, ten behoeve van de inrichting van het Lorentz Lab, en €11.373 die vrienden extra hadden gedoneerd ten behoeve van de inrichting van de werkkamer van Lorentz. Verder €150.000 ten behoeve van de nieuwe LED-verlichting in de tentoonstellingszaal (met het oog op de Leonardo da Vinci tentoonstelling) en een algemene donatie van €60.000. Uit de Fondsen op Naam werden de volgende donaties gedaan: €14.000 uit het Van Regteren Altena Loman Fonds t.b.v. de aankoop van de tekening *Dames in tekenles* van Gerard van Honthorst, €10.000 uit

het Fonds Moderne kunst t.b.v. de aankoop van hedendaagse tekenkunst en €3000 uit het Fonds Numismatiek t.b.v. de aankoop van een Dukaton. €148.988 die binnen kwam via de American Friends is besteed aan de aankoop van de tekeningen Abraham Bloemaert (1564 - 1651), *Maria vereerd door engelen*, Hendrik Sonnius (1605/25-1680/1700), *Italiaans landschap met reizigers en een ezeltje* en Meester van de Egmont albums (16e eeuw), *De aanbidding der koningen*.

Kunstwerken die het Fonds ontving zijn direct doorgeschonken aan Teylers Museum. Het betreft een collectie van 18 tekeningen en een schetsboekje van Jan Roëde die geschonken werden door de stichting die zijn nalatenschap beheert; een schenking van 5 tekeningen (Ducos, Haanenbrink, Kaemmerer, Brondgeest) door de heer en mevrouw Bergen-Van Nierop; 14 prenten van Reinier Ooms door de heer en mevrouw de Haan-van der Molen, een aquarel van Heinrich Adam en een tekening van Augustin Palme door de heer en mevrouw Mosler-Reis.

Het Bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds kwam in 2017 vijf maal bijeen. Bij deze vergaderingen waren Marjan Scharloo, directeur en Marijke Naber, hoofd Partners & Begunstigers van Teylers Museum aanwezig, zoals vastgelegd in de statuten. Per 1 januari werd het bestuurslidmaatschap namens Teylers Stichting vervuld door Niels Teves. Kees Storm beëindigde zijn ad interim voorzitterschap per 31 december 2017 en werd intern opgevolgd door Henry van Geen. Wij danken Kees Storm heel hartelijk voor zijn buitengewoon grote inzet en betrokkenheid. Jacqueline Lenterman die reeds lid was van het Campagneteam voor Pieter Teylers Huis is tot het Bestuur toegetreden.

Het bestuur wil de groei van het aantal vrienden en begunstigers de komende jaren voortzetten. De grote tentoonstelling over Leonardo da Vinci in 2018 biedt een goede kans om meer mensen aan ons te binden. Daarnaast worden er extra inspanningen verricht voor het werven van grote particuliere giften ten behoeve van het project Pieter Teylers Huis. Doel is de omvangrijke restauratie en openstelling van het woonhuis van de founding father Pieter Teyler, die tijdens zijn leven ijverde voor een betere maatschappij en wilde dat met zijn geld ook voor de generaties ná hem een plek zou blijven waar kunst, kennis en ontdekkingen toegankelijk zijn voor iedereen.

Dankzij de generositeit en steun van vele particuliere vrienden, begunstigers, schenkers en erflaters kan het museum steeds meer mensen, jong en oud, enthousiast maken voor kunst en wetenschap. Het bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds is hen daarvoor zeer erkentelijk. Zo kunnen wij ons steentje bijdragen aan het doorgeven van de rijke geschiedenis van Teylers Museum aan de komende generaties.

Henry van Geen
Voorzitter Stichting Teylers Museum Vrienden Fonds

STICHTING ROODENBURG VAN LOOY
JAARVERSLAG

De stichting heeft ten doel het verkrijgen, bewaren, beheren, uitbreiden en in stand houden van de muntenverzameling, schilderijenverzamelingen de andere verzamelingen op het gebied van kunst, kunstnijverheid en boeken, bijeengebracht door de heer Willem Roodenburg Senior, de heer drs. Willem Roodenburg Junior en mevrouw Anna Elisabeth Roodenburg-van Looy.

De stichting tracht haar doel onder andere te bereiken door haar verzamelingen onder te brengen in Teylers Museum.

In 2017 breidde de stichting haar bij Teylers Museum beheerde collectie uit met een uiterst zeldzame Hollandse munt op naam van Godfried II (1065 - 1069), waarschijnlijk geslagen te Alkmaar omstreeks 1060. Daarnaast zijn er nog twee bijzondere noodmunten verworven (waaronder één uniek stuk) uit Middelburg (1572) en Brussel (1580, met het gegraveerde portret van Ghil Staenves) en een zeldzame halve zilveren rijder uit 1798 van de Bataafse Republiek.

Met behulp van de stichting is ook een schilderij verworven voor de Tweede Schilderijenzaal van Teylers Museum: Willem de Zwart (1862 - 1931), *Marietje in het gras*, ca. 1895. Dit werd feestelijk ingehuldigd in het bijzijn van mevrouw Anneke Roodenburg van Looy.

Op 13 juli heeft de jaarvergadering van het bestuur plaatsgevonden.

Het bestuur kwam in 2017 een maal bijeen en was als volgt samengesteld:

Mr. E.H. Huisman, *voorzitter/penningmeester*
Dr. M.C. Plomp, *secretaris*
Drs. Marina Aarts, *bestuurslid*

Het aantal fte’s in dienst van het museum was gemiddeld 44,6 fte (66 personen). Wanneer de grote groep vrijwilligers en rondleiders wordt meegerekend zijn er circa 149 personen werkzaam in het museum. Het ziekteverzuim in 2017 was 6,1% tegenover 8,5% in 2016. Er was geen arbeidsgebond- en verzuim.

In 2017 waren de volgende personen werkzaam in Teylers Museum:

Bestuur & directie
Mevr. drs. M. Scharloo, Directeur / Bestuurder

Management team
Drs. M.A.E. Hommel, hoofd Publieks- zaken
Dr. M.C. Plomp, hoofdconservator Kunstverzamelingen
Mevr. drs. T. van der Spek, hoofdcon- servator Wetenschap
Mevr. W. Wijngaards, zakelijk leider/ plaatsvervangend Directeur

Partners & Begunstigers
Mevr. drs. M.Th. Naber, hoofd Part- ners & Begunstigers
Mevr. B. Peters MA, medewerker Vrienden & Begunstigers
Mevr. M.M. Schrijvers MA, mede- werker Vrienden & Begunstigers (tot 16 juni)

Afdeling Kunst
Mevr. C. Dumon, medewerker Archief
T. van Druten MA, conservator Tentoonstellingen
Mevr. R.E. van Gulik, hoofd Papier- restauratie
Mevr. N.E. Kersten-Pampiglione, papierrestaurator
E.M. Koek, Restaurator Preventieve Conservering
Mevr. C.S. Langedijk, medewerker Collectie
Drs. J.E.L. Pelsdonk, conservator Numismatisch Kabinet
Drs. C. Baron van Tuyll van Seroosker- ken, honorair conservator

Afdeling Wetenschap
Mevr. drs. M.M. van Hoeken, medewerker Bibliotheek
Mevr. dr. E. van Gelder, junior conservator, (vanaf 1 augustus)
J.W. Pette, restaurator Fysisch Kabinet (freelance)
Dr. A.S. Schulp, honorair conservator Paleontologie
Mr. H.J. Voogd, hoofd Collectiebeheer
T. de Zeeuw, medewerker Collectie (vanaf 15 maart)

Afdeling Publiekszaken
Mevr. V. Bartels, medewerker Digitali- sering / Online Media (vanaf 10 april)
J. Blijleven, medewerker Digitalisering & Fotografie
Mevr. F.M. Budding MA, medewerker Communicatie & Marketing
Mevr. G.F. Doorlag, medewerker Publiekszaken
Mevr. W. van Drunen, projectleider

Lorentz Lab (27 maart t/m 21 juni)
& tentoonstelling *Leonardo da Vinci* (per 1 november)
Mevr. L. Hillen, medewerker Publieks- zaken (vanaf 1 oktober)
Mevr. A. Iking, projectmanager Lorentz Lab (tot 1 november)
Mevr. drs. F.E. Kroon, medewerker Educatie
Mevr. N. Mercks, medewerker Onderwijsrelaties (tot 31 maart)
Mevr. F. Pansters MA, medewerker (tot 8 april) Digitalisering / Online Media
A.E. Pelt, medewerker Tentoonstellingen
Mevr. I. Start, medewerker Communicatie & Marketing (van 9 mei tot 1 december)
Mevr. I. Trautwein, medewerker Onderwijsrelaties (tot 31 december)
N.H. Vennik, medewerker Technische Dienst
M. Zegel, medewerker Digitalisering & Fotografie

Afdeling Bedrijfsvoering
Mevr. J. Akkerman, hoofd Financiële Administratie en Commerciële Zaken
Mevr. P. Booms-Uijlenbroek, mede- werker Kassa (tot 22 augustus)
Mevr. M. Dronkert, assistent Winkel
Mevr. M. van den Dungen, medewer- ker Administratie (tot 31 december)
Mevr. Hulsken, directiesecretaresse (van 18 april tot 1 september)
Mevr. M. van Iersel, administratief medewerker Huisvesting en Onderhoud (vanaf 15 mei)
D. Kalsbeek, medewerker Huisvesting en Onderhoud (vanaf 27 november)
C. Keur, hoofd Huisvesting en Onderhoud
Mevr. G.W.S. de Koning-Pater, huis- meester en coördinator Winkel
M. Krabbenbos, medewerker ICT (vanaf 24 juli)
Mevr. S. Loedeman, medewerker Kassa (vanaf 22 augustus)
F.M. Loerakker, medewerker Kassa
Mevr. C. Maartens-Bosch, mede- werker Kassa (tot 22 augustus)
Mevr. M. van Meerlant, directie- secretaresse (vanaf 1 november)
Mevr. A. Planting-Haringsma, Medewerker Facilitaire Zaken
P.J. Rietveld, medewerker Financiële Administratie en Commerciële Zaken
Mevr. E. Roos, medewerker Personeelszaken (vanaf 13 november)
Mevr. R. Roossen, Schilder (van 15 februari tot 30 september)
Mevr. J. Schavemaker, medewerker Kassa (vanaf 22 augustus)
Mevr. H. van Velzen, medewerker Personeelszaken
B.N. Wolff, medewerker Huisvesting en Onderhoud
Mevr. L. Ijpelaar MA, directie- secretaresse (tot 30 augustus)

Beveiliging & Facilitaire Zaken
C. Halekor, medewerker Beveiliging (vanaf 1 juni)
E. van der Heiden, hoofd Beveiliging a.i. (vanaf 10 mei tot 1 november)
J.G.P. Janssens, hoofd Beveiliging & Facilitaire Zaken (tot 1 augustus)

Mevr. W. Jansen, medewerker Beveiliging
W. de Jong, medewerker Beveiliging
E.N. van Katswaarde, medewerker Beveiliging
M. Koopmans, hoofd Beveiliging (vanaf 1 november)
H. Menecœur, medewerker Beveiliging
Mevr. F. Mazouz, medewerker Beveiliging
E.M. Mulder, medewerker Beveiliging
F.C.I. Rijkjes, medewerker Beveiliging
Mevr. V.E.M. Schoots, medewerker Beveiliging
Mevr. D. Smakman, medewerker Beveiliging
J.C.F. Veldkamp, medewerker Beveiliging (tot 30 juni)

Het Lorentz Lab
Freerk Bos, acteur (tot 1 november)
Mevr. A. Buring, acteur
A Cifteci, acteur
Mevr. D. van Gent, acteur
Mevr. S. Hoppener, acteur
T. Jaspers, acteur
Mevr. V. Ketelaars, acteur
Mevr. E. Linssen, acteur
D. Lucieer, acteur
Mevr. L. van Lunteren, acteur (tot 1 oktober)
H. Michielsen, acteur
Mevr. C. Overvest, producer
D. Rudge, acteur
D. van Uuden, acteur

Oproepkrachten
Mevr. S. Almeloo, medewerker Lab
H. van den Berg, medewerker Lab
Mevr. N. Bockhoven, medewerker Lab
Mevr. S.M. Blokland, medewerker Publiekszaken
Mevr. N. Deijer, medewerker Publieks- zaken
E. Dubbeldam, medewerker Lab
Mevr. F. de Groot, medewerker Lab
Mevr. Ch. Hagman, medewerker Lab
R. Hagman, medewerker Lab
Mevr. J. Hommel, medewerker Publiekszaken
Mevr. S. Jonker, medewerker Publiekszaken
Mevr. M. Mooij, medewerker Lab
Mevr. J. Sartorius, medewerker Publiekszaken
Mevr. T. Smeenk, medewerker Lab
Mevr. B. Stokkers, medewerker Lab
N. Voogd, medewerker Lab
Mevr. J. de Weijer, medewerker Publiekszaken
Mevr. B. Winkler, medewerker Lab
L. Willemstijn, medewerker Lab
Mevr. P. Wilmering, medewerker Publiekszaken

Vrijwilligers Kabinet der Kunst- verzamelingen
E. Fens, medewerker Restauratie- atelier
Mevr. A.A.P. Poutsma, medewerker Bibliotheek Kunstverzamelingen
Mevr. C. Schoonhoven-Eschbach, medewerker Bibliotheek Kunst- verzamelingen
H. Franse, medewerker Archief

Vrijwilligers Wetenschappelijke Collecties en Bibliotheek
E. Fens, medewerker Weten- schappelijke Collecties & Bibliotheek
H. Franse, medewerker Weten- schappelijke Collecties & Bibliotheek
Prof. Dr. D. den Hengst, mede- werker Wetenschappelijke Collecties & Bibliotheek
Drs. I. Nieuwland, medewerker Wetenschappelijke Collecties
J. Slikker, medewerker Wetenschappelijke Collecties
Mr. J. Stobbe, medewerker Wetenschappelijke Collecties
E. de Kuyper, medewerker Wetenschappelijke Collecties
Mevr. L. Willems, medewerker Wetenschappelijke Collecties

Vrijwilligers Publiekszaken
J. van den Assem, medewerker publiekszaken
Mevr. I. de Boer-Kleinman, mede- werker Kunst & Vliegwerk
Mevr. S. van Ditzhuijsen, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. J. van Keulen, medewerker Kunst & Vliegwerk
W. Koops, medewerker Publiekszaken
I.J.F. Kroon van Diest, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. J. Langedijk, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. G. Negenborn, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. J. van Dijen, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. A.A.P. Poutsma, medewerker Publiekszaken
R. Roetman, medewerker Kunst & Vliegwerk
H. Scheffer, medewerker Publieks- zaken
H. Steehouwer, medewerker Kunst & Vliegwerk
J. van der Valk, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. H. Wessels, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. P. Wentzel, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. M. Weustink, medewerker Kunst & Vliegwerk
Mevr. L. Willems, medewerker Publiekszaken

Ondernemingsraad
Conform de Cao heeft Teylers Museum een Onder- nemingsraad, die een belangrijke rol vervult in de organisatie om mee te denken over de toekomst en om knelpunten te helpen signaleren en oplossen.

De volgende onderwerpen hadden in 2017 de aan- dacht van de OR: de financiële zaken (jaarrekening 2016, prognoses, nieuwe Erfgoedwet), de Erfgoed- inspectie, de restauratie van het Lorentz Lab en Pieter Teylers Huis, het meerjarenplan 2018-2020 en de RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie).

Op het gebied van personele zaken werden de nieu- we CAO, de Arbowet, werkdruk, regeling verlof- stuwmeren, nieuwe functiebeschrijvingen en waar- deringen, verloop van personeel en het opleiding- en ontwikkelplan 2018-2020 besproken. Het bedrijfs- noodplan staat structureel op de agenda.

Vrijwilligers Bedrijfsvoering
Mevr. A. Anspach, medewerker Winkel
G. Barreveld, medewerker Winkel (vanaf september)
Mevr. H. van Beek, medewerker Winkel (vanaf september)
Mevr. E. Blom, medewerker Winkel
Mevr. C.H. Borkent, medewerker Winkel
P. Broekman, medewerker Winkel
Mevr. I. Deenik-de Ru, medewerker Winkel
Mevr. H.M. Dutilh-von Schmidt Seidlitz, medewerker Winkel
Mevr. J. Emerson, medewerker Winkel
H. Franse, medewerker Winkel
Mevr. L. Gebing, medewerker Winkel
Mevr. A. Groen, medewerker Winkel
Mevr. G. Hamminga - Stutvoey, mede- werker Winkel
Mevr. J. van Keulen, medewerker Winkel
Mevr. B. van der Klooster, mede- werker Winkel
Mevr. E. Kuiper, medewerker Winkel
Mevr. J. Langedijk, medewerker Winkel
Mevr. S. Loedeman, medewerker Winkel (tot augustus)
Mevr. H.M. de Lugt, medewerker Winkel
Mevr. D. Magis, medewerker Winkel
Mevr. W. Mol, medewerker Winkel
Mevr. D. Mol-Blinxma, medewerker Winkel
Mevr. P. Muller, medewerker Winkel
P. Nijenhuis, medewerker Winkel
Mevr. W. Odekerken-Montfoort, medewerker Winkel
Mevr. P. Peterse, medewerker Winkel
R. Roetman, medewerker Winkel
Mevr. M. Schellart, medewerker Winkel
Mevr. L. Schornagel, medewerker Winkel
Mevr. L. Schumm-Tensen, mede- werker Winkel
Mevr. M. Sikkens-van Hasselt, mede- werker Winkel
Mevr. H. Stuart, medewerker Winkel
T. Voet, medewerker Winkel
Mevr. M. Wolff, Medewerker Winkel

Stagiaires
Mevr. De Bruin, medewerker Partners & Begunstigers (tot 17 juni)
Mevr. A. Dingemans, medewerker Publiekszaken (tot 6 februari)
T. Houtekamer, medewerker Wetenschappelijke Collecties (tot 4 februari)
Mevr. F. Maas, medewerker Kunst- verzamelingen (tot 31 maart)
Mevr. C. Steinhauzer, medewerker Publiekszaken (vanaf 19 september)
B. Visscher, medewerker Publieks- zaken (tot 12 mei)

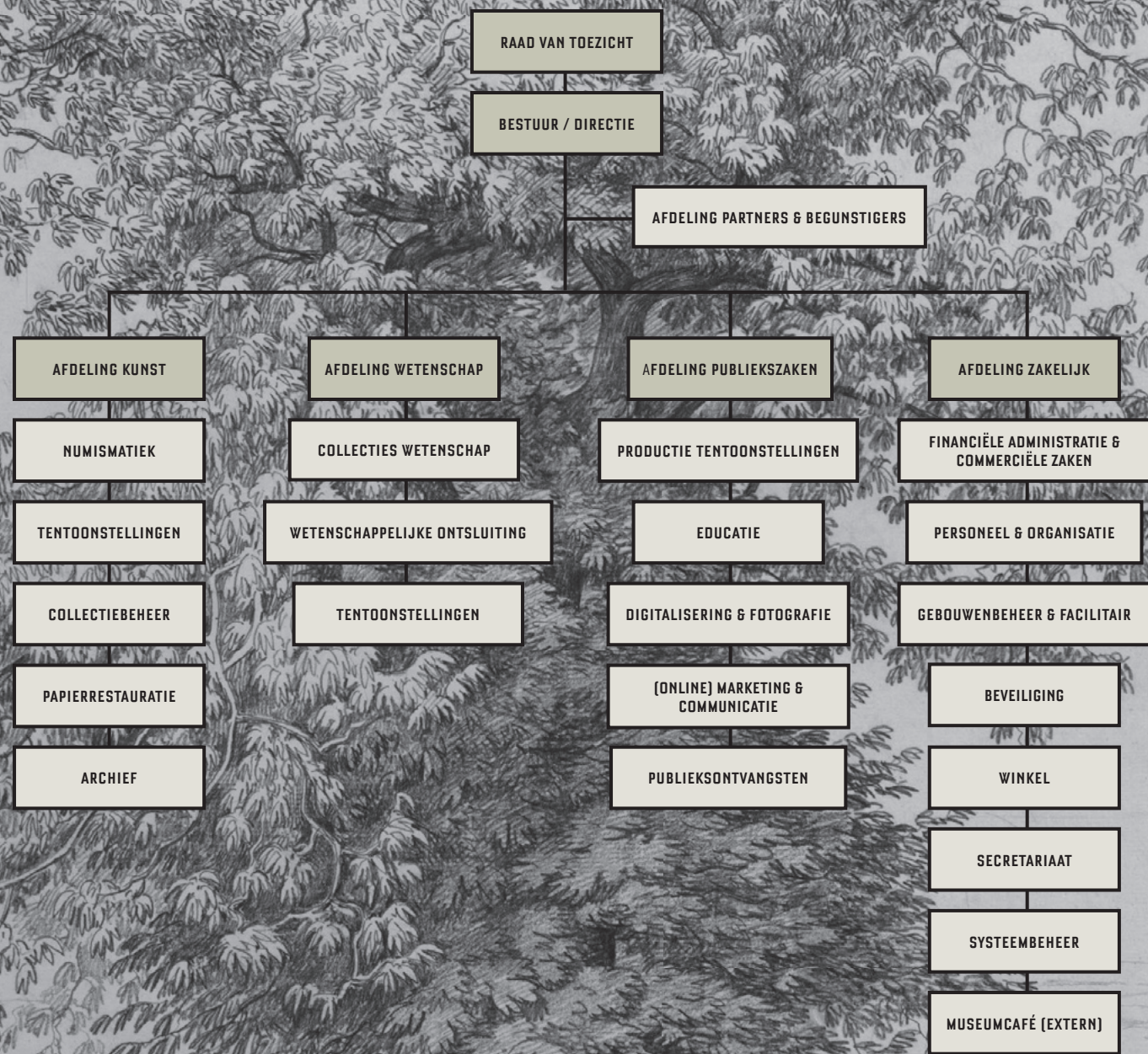
Rondleiders en museumdocent
A.J.Q. Alkemade
F. van den Berg
P.M. Broekens
Mevr. M. de Bruin
B.C. Caron
P. van Graafeiland
Mevr. G. Franceschini
Mevr. E. Hoekstra
Mevr. L. 't Hooft-van der Linden
Mevr. A. Hoogland-Snackers
Mevr. A. Kodde-van Marle
M. Landsberg
Mevr. E. Launspach
K. van der Lee
Mevr. drs. D.B. Lentz
R. Middelburg
Mevr. A.M.E. Nibbering, docent Kunst & Vliegwerk
Mevr. L. Oostdam, docent Kunst & Vliegwerk
Mevr. R. Roebbers
Mevr. A. Schreuder
Mevr. T. Sengers, docent Kunst & Vliegwerk
H. Siebenga
Mevr. M. van Veen
B. Vernoooy
C. Vlot
R.M Witteveen
Mevr. P. Woudsma, docent Kunst & Vliegwerk

Op 29 juni vond de achterbanraadpleging plaats, waarin de functiebeschrijvingen en -waarderingen, transparantie, vakantie-uren, werkdruk, het verloop van personeel, de ambities van het museum en de kantine werden besproken.

Het overleg met de directie vond acht keer plaats, de raad vergaderde 8 keer en er werd één keer met de voorzitter van de Raad van Toezicht gesproken.

De OR was in 2017 als volgt samengesteld:
Joke Akkerman, *voorzitter*
Gerda Doorlag, *secretaris*
Bea de Koning, *waarnemend secretaris (vanaf 13 oktober)*
Nadia Kersten, *lid*

ORGANOGRAM PER 31 DECEMBER 2017



EXTERNE ACTIVITEITEN

Terry van Druten

Lid adviescommissie beeldende kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds
Bestuurslid sectie musea van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici
“*Teyler’s secrecy*”. *The paintings collection as pivot between private learned society and modern public museum*, lezing tijdens symposium *Museums and (the loss of?) the Encyclopedic Ideal*, Teylers Museum, 22 april
‘Twee eeuwen tentoonstellen in Teylers Museum’, gastcollege Vrije Universiteit Amsterdam, 21 september

Esther van Gelder

Bestuurslid Gewina

Robien van Gulik

Bestuurslid sectie Veiligheidszorg en Facilitymanagement van de Nederlandse Museumvereniging
Bestuurslid Nationale Projectgroep Collectie Noodplan
Lid eindexamencommissie van het post-initiële traject van de opleiding Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam

Ewout Koek

Workshop boekensteunen maken, Reinwardt Academie Amsterdam, 20 april
Gastcollege *Advanced Preventive Conservation*, Universiteit van Amsterdam, juni
Jurylid Salon 2017, Pictura Dordrecht, 21 november

Celeste Langedijk

Gastles herkennen van grafische technieken, Kennemer Lyceum Haarlem, 16 januari

Marijke Naber

Bestuurslid Sectie Development van de Museumvereniging
‘Crack the Case: Het werven van vrienden en begunstigers’, lezing bij The Talent Institute, Amsterdam, 31 maart

Jan Pelsdonk

Secretaris Sectie Historische-Musea bij de Museumvereniging
Gedelegeerde voor Nederland bij de International Art Medal Federation FIDEM
Hoofdredacteur van tijdschrift *De Beeldenaar*
‘Wie is de maker? Verborgene tekens op penningen’ lezing in Museum Willet-Holthuysen (Amsterdam Museum), Amsterdam, 20 oktober
‘Het oeuvre van J.C. Wienecke’ lezing voor de najaarsvergadering van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor

Munt- en Penningkunde, Haarlem, 30 september
Zilverstromen en geld als water, Verplaatsingen van edelmetaal door de Republiek en via de VOC lezing tijdens het jubileumcongres van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde, Utrecht, 17 juni

Michiel Plomp

Lid Editorial Advisory Board Master Drawings
Bestuurslid Nederlandse Tuinen Stichting
‘Watteau: de Franse kunstenaar van weelde, jeugd, elegantie en mode (1784-1721)’, lezing voor de Amsterdamse Academische Club, 21 maart
‘Rembrandt Drawings in Teylers Museum’, presentatie bij de Kick-off meeting DoRé (*Drawing out Rembrandt*) van het NICAS, Rijksmuseum Amsterdam, 9 juni

Marjan Scharloo

Bestuurslid Museumvereniging
Bestuurslid Stichting Museumkaart
Lid Raad van Toezicht V-Fonds
Bestuurslid Codarts
Lid curatorium Teylers Leerstoelen Universiteit Leiden
Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
Jurylid Hefboomproject Vlaamse Meesters, Dienst Toerisme Vlaanderen
Voorzitter jury Jaap van der Veen/Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal
Lid Editorial Board van *The Medal*
Lid *Saltus Award Advisory Board*
American Numismatic Society
‘Een brug over het Spaarne. Continuïteit in perioden van disruptie’, Winterlezing Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, Haarlem, 18 februari
‘Numismatische collecties in een museum’, Keynote Jubileumsymposium Koninklijk Nederlands Genootschap voor Munt- en Penningkunde, Utrecht, 16 juni
‘Making sense of a historic display: connecting art and science in an authentic setting’, Symposium *Unlocking the Vault. Making the most of scientific collections*, University of Manchester, 26 juni
‘De ziel van Pieter Teylers Huis’, Lezing Rotary Haarlem, 19 juli
Opening *What about me?*, Tentoonstelling met werk van Helmi Brugman, Laura Eckert, en Bram Hermens, Vishal Haarlem, 27 augustus
Ontvangst eerste exemplaar publicatie *Oerkracht*, Haarlem, 17 september

‘Teylers Museum, the first museum in The Netherlands’, 7 december: presentatie bij Nederlandse consul New York, 7 december

Trienke van der Spek

Adviseur collectiebeleid Nemo Science Museum
Gastcollege ‘Curatorship at Teylers Museum’, cursus *Professional Skills and Identity*, Universiteit Utrecht, 8 juni
‘Making of the Lorentz lab’, lezing voor Uva Alumni, 15 juni

Herman Voogd

Lid RvT Patronaat (tot september 2017)’

Wieske Wijngaards

Waarnemend Penningmeester
Beheerstichting Automatisering Cultureel Haarlem
Voorzitter Stichting Cultuurhuis Abcoude

PUBLICATIES

Jan Pelsdonk

‘Quo Vadis, NUMIS?’ Van Gelder-lezing 13, Haarlem, 2014/2017
‘Digital traps. The complexity of publishing numismatic databases on the internet’ in: *Proceedings of the XV International Numismatic Congress*, Taormina, 2017
‘Roodbaard in een gouden kooi. Wieneckes muntwerk’ in: *Johannes Cornelis Wienecke 1872-1945, stempelsnijder en medailleur*, Herent, 2017, 74-101
‘Weerpraatje of verborgen verzet op een penning van Ludwig Wenckeback’ in: *De Beeldenaar* 41, 2017, 200
Diverse bijdragen in: *De canon van ons geld*, Amersfoort, 2017

Michiel Plomp

Artikel ‘Watteau en de oude meesters’ en 46 entries in *Watteau*, tent.cat., Haarlem (Teylers Museum), 2017
‘De lokroep van Cythera’, in *Schilder van het Fête galante. Watteau (1684-1721)*, *Kunstschrift* (Openbaar Kunstbezit), 2017, pp. 10-21

Marjan Scharloo

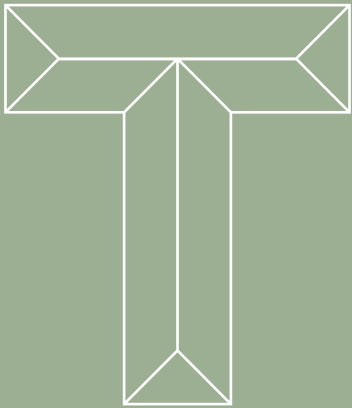
Een brug over het Spaarne, Continuïteit in periodes van disruptie, Haarlem, 2017

Trienke van der Spek

‘Een “ongemeen groote electrizeermachine” komt tot leven’, in *Nederlands Tijdschrift voor Natuurkunde*, 2017, jaargang 83, no. 5
‘An ‘uncommonly large electrostatic machine comes alive’, in *Dutch Journal of Physics*, 2017-2 (online)

P. 2	Lourens Alma Tadema, <i>Twee mannen kijkend naar een schilderij</i> , 1874
P. 4	Floris Arntzenius, <i>Strandtafereel (Scheveningen)</i> , 1901-1914
P. 6/7	John James Audubon, <i>Birds of America; from original drawings made during a residence of twenty five years in the United States and their territories</i> , 1826-1838
P. 9	Koning Willem-Alexander en directeur Marjan Scharloo tijdens de opening van het Lorentz Lab
P. 15	Georg Wolfgang Knorr, <i>Deliciae Naturae selectae, of Uitgeleezen kabinet van Natuurlijke Zeldzaamheden, welke de drie Rijken der Natuur aanbieden, om door keurige liefhebberen verzameld te worden</i> , 1771
P. 16/17	Izaak Jansz. De Wit, <i>De Grote Elektriseermachine van Martinus van Marum</i> , 1800
P. 19	Daniel Giraud Elliot, <i>Monograph of the Phasianidae or family of the pheasants</i> , 1872
P. 20/21	Johan Conrad Greive, <i>De Eerste Schilderijenzaal van Teylers Museum</i> , 1872
P. 22	Antoine Watteau, <i>Zittende Pers</i> , 1715
P. 23	Antoine Watteau, <i>Studieblad met drie vrouwenhoofden en een linkerhand</i> , ca. 1718
P. 24	Campagnebeeld <i>Alles elektrisch</i>
P. 26	Alexander Hugo Bakker Korff, <i>De vertrouwelijke mededeling</i> , ca. 1850
P. 29	Isaac Israëls, <i>Trommelslaagster</i> , 1903-1914
P. 31	Mark Catesby, <i>Natural history of Carolina, Florida and the Bahama Islands</i> , 1731-1743
P. 32/33	Reinier Ottens, <i>Atlas major, cum generales omnium totius orbis [...] tabulas geographicas continens</i> , 1725-1750
P. 35	Jan Gerard Waldorp, <i>De decoratie op het Kadijksplein te Amsterdam voor het Alliantiefeest op 19 juni 1795</i> , 1975
P. 36/37	Antonius Stanislaus Nicolaas Ludovicus Dupuis, <i>Prijspenning van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen met het portret van professor Lorentz</i> ; penning uit het bezit van prof. H.A. Lorentz, 1925
P. 39	Wijnand Nuijen, <i>Een drukke haven in Normandië</i> , 1836
P. 40/41	Kim Hospers, <i>All sausage all day</i> , 2015
P. 53	Campagnebeeld Lorentz Lab
P. 54	Fotocollage werkzaamheden Lorentz Lab
P. 56/57	Michelangelo, <i>Studie voor mannelijk naakt</i> , 1537-38
P. 70	Hendrik Voogd, <i>Boom</i> , 1790-1839

TEYLERS



Samenstelling en redactie

Froukje Budding
Janko Duinker
Michel Hommel

Vertaling

Beverley Jackson

Art direction

Goed Stel Mensen

Vormgeving

Studio Wesseling

Fotografie

Martijn Beekman
Stephenie Driessen
Maarten Nauw
Hilde de Wolf
Martijn Zegel

Drukwerk

robstolk

© copyright 2018 Teylers Museum

Teylers Museum

Spaarne 16
2011 CH Haarlem

023 516 09 60
info@teylersmuseum.nl

@Teylers
Facebook.com/TeylersMuseum
Instagram.com/Teylersmuseum

TEYLER'S

